
ORIGINALI I KRVOTVORINE

VIKTOR IVANČIĆ

*Vrijeme je postupno stopilo i udružilo
osvojene i osvajače.*

Edmund Burke

“Neka mi Bog oprost, tako bi glasila zadnja rečenica”, rekao je Garac.

“To s Bogom mi se ne sviđa”, rekao je premijer. “Previše je patetično. Naposljetku, ipak je bio s kurvom.”

“Ali neće se znati da je bio s kurvom”, rekao je Garac.

“Svejedno”, ustrajao je premijer. “Ne trebamo Boga miješati u ovu stvar.”

“A da zamoli oprost od obitelji? Ili od hrvatskoga naroda?” ubacio se ministar unutrašnjih poslova.

“I od obitelji i od hrvatskoga naroda”, prelomio je premijer. “Tako će biti najbolje.”

“Slažem se”, rekao je Garac.

“To uopće nije patetično”, kiselu sam primijetio.

“E pa ne može se oprostajno pismo lišiti patetike”, rekao je Garac. “U redu je da otklonimo spiritualne momente i ostanemo na realnom tlu, pošto čovjek priznaje konkretna zlodjela. Ali patetike mora biti. Već sama zamisao da u dvije-tri rečenice argumentiraš smrt, a pedeset i pet godina si je negirao, da tako kažem, ne može biti drugo nego patetična splaćina.”

“Naročito kad u deset ujutro završiš s prostitutkom na partiji bičevanja”, rekao sam.

“Stvarno, što ćemo s kurvom?” upita premijer.

“Moji će to srediti”, rekao je ministar unutrašnjih poslova. “Već je obrađuju.”

Kurva je bila otišla u kupatilo, skinula najlonske čarape i gumirani korzet, stala pod tuš da mlazom tople vode ispere znoj, možda i dio sjećanja na bubuljičavu stražnjicu Kristijana Jakopca, ministra održivog razvoja u Vladi Republike Hrvatske, čiju je žudnju za boli upravo zadovoljila metodično vitlajući kožnim

pomagalom što ga je svojedobno donijela iz Amsterdama, a kada se poslije petnaestak minuta vratila u sobu, sa zaprepaštenjem je ustanovila da glava njene mušterije leži na krvavome jastuku, dok sluzni komadići mesa i krhotine igličastih oblika ukrašavaju uzglavlje kreveta. Istrčala je u hodnik u frotirskome ogrtaču boje bijele kave, urlajući na sav glas, mada joj se po glavi motala vrlo praktična misao: ili je voda iz tuša štropotala previše glasno, ili je ubojica koristio prigušivač.

Policija je blokirala osmi kat zagrebačkog hotela Westin, rastegnula oko poprišta stotinjak metara drečave žute vrpce, udaljila goste i znatiželjno osoblje, a kurvu zajedno s frotirskim ogrtačem otpremila u centralnu stanicu, gdje je bez dodatnih pravnih objašnjenja zadržana i nakon što joj je ukinut status osumnjičene. Prvi uvidi ostavljali su dvojbu je li atentator prije nasilnoga čina ušao u apartman koristeći kopiranu magnetsku karticu ili je sve vrijeme bio tamo, skriven u ormaru (iza zastora, ispod kreveta, u hladnjaku s mini-barom, u keramičkom ćupu iz kojeg su virile osušene grane artičoka), što bi značilo i da je odslušao seansu ekstatičnih jauka ministra održivog razvoja. Pošto je pronađena samo izlazna rana na tjemenu, velika poput napola razrezane naranče, nije bilo dileme oko toga da je Kristijan Jakopec likvidiran tako što mu je cijev pištolja ugurana u usta. Ako je ubojica zaista koristio prigušivač, bilo je to dvostruko prigušenje.

28

Dežurni inspektor konusnoga trbuha koji je, skidajući jezikom ostatke peciva s usana, krvavo-mesne fragmente promatrao pospanom rutinom, ili je barem nastojao odavati takav utisak, protrnuo je tek kada je na desnoj strani žrtvina vrata ugledao prepoznatljivi biljeg, uskličnik unutar trokuta čiji je vrh okrenut prema dolje, isti kakav je pronađen na zatiljku J. I. Todorića, vlasnika moćnog trgovačkog lanca, zadnjega izdanka žilave tajkunske obitelji, ubijenog pet dana ranije u jednoj od zakutaka nepreglednog vrta oko svoje vile, tik uz valovito obrezanu živicu od bijelih ruža, s tim da J. I. Todorić nije ustrijeljen kroz usta, već je zaprimio četiri metka u neposrednoj blizini srca, a peti mu je, očito greškom, probušio grkljan i pokazao se fatalnim.

Ideja da se atentat na ministra održivog razvoja prikaže samoubojstvom pripadala je Garcu, šefu Ureda za odnose s javnošću Vlade Republike Hrvatske, iako mi je otprve bilo jasno da će, s onim svojim sonornim glasom, izložiti upravo takav prijedlog, budući da se on, sukladno okolnostima, jedini logično uklapao u sve dotadašnje aktivnosti. Garac će osobno sastaviti oprostajno pismo, prepuno kajanja, grižnje savjesti i drugih srcedrapateljnih ukrasa, a usporedo s tim medijima će biti doturjeni friški nalazi policijske istrage koji pokazuju da je nevoljni Kristijan Jakopec, koristeći svoj položaj u izvršnoj vlasti, za barem šest kompanija i trgovačkih društava

sređivao ekstra povoljne poslovne kredite kod Agora banke, uz proviziju koja se kretala između deset i trinaest posto. To je bio moj zadatak. Dokumentacija što su mi je u jurišnim trupama dostavljali u ured već je zauzimala lijepu trećinu radnoga stola.

Na sastanku najužega tima (bilo nas je petero, računajući i ravnatelja Središnje obavještajne agencije Dobromilovitosavljevića, plavokosog grmalja sa začepljenom gubicom, naviknutog da u diskusijama sudjeluje ušima) koji je sazvan u premijerovu kabinetu već u podne i četvrt (pa su nam donijeli sendviče s bljutavom piletinom i još bljutavijim listovima salate) stanovitu rezervu iskazao je jedino ministar unutrašnjih poslova, uz Garca moj neposredno pretpostavljeni (makar je on tako mislio), nabirući rošavo čelo poput spužve koju stišće nevidljiva ruka.

“Ispada kako za mrtvoga čovjeka širimo glasine da je bio korumpirani gad”, rekao je ministar unutrašnjih poslova.

“Nisu to nikakve glasine”, rekao je premijer. “Kristijan jest bio korumpirani gad. Svi znamo da je priča o Agora banci istinita.”

“A sada se pokazuje i korisnom”, rekao je Garac.

“Ali je u normalnim okolnostima ne bismo publicirali”, rekao je ministar.

“Što još treba da shvatimo kako okolnosti nisu normalne?” obrecnuo se premijer. “Zahvaljujući činjenici da Kristijan nije živ, nemamo više razloga to tajiti. Ovdje se nosimo s daleko većim sranjem nego što je čast jednog ministra, uz to pokojnog.”

“Korupcija može baciti sjenu na sve nas”, rekao je ministar.

“Ne može”, rekao je Garac. “Policija je savjesno i bez protekcije obavila svoj posao, otkrila je zloupotrebe u najvišim sferama vlasti, pravda je namirena medijski atraktivnim suicidom, time je i počinitelj pokazao određeni moralni dignitet. Meni je to sve čisto.”

“U ovom kaosu to je najbolja solucija”, rekao je premijer.

“Ako se već servira na pladnju, ne treba propuštati ni jednu priliku da se uz pomoć istine zavara javnost. To je elementarno pravilo. Istina je neusporedivo solidnije sredstvo dezinformiranja od laži”, rekao je Garac i uputio pomalo prijek pogled u mome smjeru, što sam trebao shvatiti kao poruku kako je već vrijeme da prestanem statirati.

“Gledajući s ljudskog aspekta”, rekao sam, “za Jakopca je mnogo bolje da ga optužbe sustignu dok je mrtav, nego dok je živ.”

“A udovica?” pitao je ministar unutrašnjih poslova.

“Danijela je racionalna žena”, rekao je premijer. “Uopće ne sumnjam da će, ako joj se situacija pravilno objasni, razumjeti kako je ovo prihvatljivije rje-

šenje nego da se novine raspišu o tome kako joj se muž vucarao s kurvom koja mu je ostavljala ožiljke po dupetu. Treba joj reći da će stvar s Agora bankom u svakom slučaju ići vani, pa će ovako biti pošteđena dodatnoga poniženja.”

“Sa svoje strane možemo se pobrinuti da joj ne blokiraju imovinu”, predložio je Garac. “Bit će lakše ako joj zajamčimo materijalnu sigurnost.”

“To mogu ja srediti s državnim odvjetnikom”, rekao je ministar.

“A razgovarat ćeš i s Danijelom?” upitao je premijer.

“Hoću, naravno”, rekao je ministar.

Zadnja opaska – prije nego je premijer naglo ustao i odjurio prema toaletu, gonjen kroničnom upalom mokraćnog mjehura, zahvaljujući kojoj su naprasni završeci sastanaka odavno poprimili formu rituala – odnosila se na to da se Danijela Jakopec, dobrodržea brineta s nešto većim nosom, već godinu dana jednom do dvaput tjedno praši s ministrom unutrašnjih poslova, samo što u igri nije hotel Westin, nego hotel Sheraton. A, koliko je poznato, nema ni biča.

30 “Sranje”, kako je aktualne prilike oštroumno ocijenio premijer, počelo je prije četiri mjeseca, kada je u toku iste noći zapaljeno šest luksuznih limuzina (tri u Zagrebu, dvije u Rijeci, jedna u Splitu; četiri crne, dvije srebrnosive), a sve su plamteće pokretnine pripadale menadžerima iz ranga ekonomskih *selebritija* ili vlasnicima viđenijih tvrtki, što je nalikovalo ludističkome napadu na statusne simbole onih koje građani i građanke Republike Hrvatske u uličnom žargonu i u momentima najveće suzdržanosti nazivaju “bogatim guzonjama”. Na većini lokacija uočeni su u neposrednoj blizini delikata grafiti iscrtani fosforescentnim žutozelenim autolakom – uskličnik u trokutu čiji je vrh okrenut prema dolje – ali im nije pridavan naročiti značaj, računalo se da je riječ o sezonskim huliganskim egzibicijama, slični su se pohodi dokone mladeži opremljene srdžbom, narkoticima i molotovljevim koktelima bilježili s vremena na vrijeme još od krize 2013. godine.

Ipak, nota zabrinutosti koja je putovala državnim umom – od premijera, preko Garca, prema dolje, ili od Garca, preko premijera, prema dolje – temeljila se na vidljivome odsustvu spontanosti, to jest na višku sinkronizacije, to jest na indicijama da bi paljevine mogle biti djelo nečega što slični na organizaciju, pa je policiji naložen dodatni angažman, dok je aktivnost u pogonu za odnose s javnošću podignuta na skoro najvišu razinu: kazaljka još nije bila u crvenome, ali je zagazila u zadnju dionicu prljavonarančastog. “Kurvini sinovi očigledno žele reklamu – reklamu im ne treba dati!” telefonski mi je saopćio Garac, kao da s oltara svečano čita najerotičniju sentenciju iz evanđelja.

To je, dakle, bio moj zadatak. Dvije i pol godine iskustva na mjestu glasnogovornika Ministarstva unutrašnjih poslova više su nego dovoljne da naučiš kako utajiti ili izobličiti vijest. S nekima od urednika to riješiš kroz ugodan prijateljski razgovor, jer vas uostalom povezuje zajednički poslovni interes, nekima izručiš ucjenu u vidu višega državnog razloga, a neki, ujedno i najbrojniji, koji doduše mogu pripadati i prvoj kategoriji, iskazuju onu korisnu pizdunsku osobinu da se sami jave s pitanjem da li ono u što su se njihovi izvjestitelji s terena uvjerali vlastitim očima odgovara stvarnosti. Ostatak, koji uglavnom čini rubni dio scene, dovodiš u sklad sa središnjom strujom služeći se improvizacijama, često uz pomoć posebnih stručnih odjela Ministarstva. Poluamaterskom portalu u vlasništvu nekakve udruge za nezavisnost nečega, koji je buktinje povezo u isti informativni blok, i čak objavio fotografiju zida na kojemu se koči trokutom uokvireni uskličnik, isporučena je tolika količina virusa u sistem da će se tehnološki oporaviti tek kroz nekoliko mjeseci.

Više radi prevencije, u dva izolirana slučaja lansirali smo preko “izvora bliskih istrazi” obavijesti da policija sumnja na osvetu kamatara i provodi informativne razgovore s pojedincima iz drugog ešalona krim-miljea, a potom, službeno, nismo takve glasine željeli ni potvrditi ni demantirati, ponavljajući dostojanstvenu frazu kako je “istraga u tijeku”.

Šef uprave Bonus osiguranja d.d., stanoviti Bizjak, čiji je BMW s neprobojnim staklima i navlakama za sjedala od bivolje kože pretvoren u bezvrijednu hrpu gvožđa, pepela i rastaljene plastike, inače prilično bahati tip koji je oženio kćerku predsjednika Vrhovnog suda, osvanuo je najranije ujutro na porti Ministarstva, mahao rukama poput saobraćajca na ekstaziju i urlao kako želi da mu “netko od nadležnih objasni kakve su ovo pizdarije po novinama”. Kašpar, ravnatelj policije, osobno ga je odveo u sobu veličine tri četvorna metra na drugome katu, ostavio ga unutra da čeka dobrih četrdeset minuta, da bi nakon disciplinske pauze u sobu ušao dugajlija s pogledom reptila, izložio pred prosvjednika set fotografija snimljenih prije godinu i pol dana na kojima se Bizjak cereka i ispija pivo u društvu nekolicine izbrijanih pripadnika tzv. kosovskog klana, od kojih svaki posjeduje kriminalni dosje što bi jedva stao pod raširenu sudačku togu gospodina punca; kraće je vrijeme promatrao zatravljeno lice (ni traga fotografskom cereku), onda tripud glasno škljocnuo reptilskim kopcima i izgovorio umirujuću rečenicu: “Istraga je u tijeku.”

31

Kazaljka je zaigrala u crvenome dva mjeseca kasnije, ustvari je mahnito divljala, što se manifestiralo tako da je ministar unutrašnjih poslova grizao nokte na desnoj ruci i nekontrolirano tresao lijevom nogom dok smo u službenome *audiju* jurili prema Markovu trgu na hitan sastanak s premijerom, Garcem i kompanijom, odnosno s

Garcem, premijerom i kompanijom. Diskretne izraze podsmijeha Kašpar i ja razmjenjivali smo u stilu primata, pomicanjem obrva.

Tko? – Veronica Luksich, posljednji izdanak emigrantske tajkunske loze koja je zgrnula nemjerljivo bogatstvo u Čileu, izrabljujući lokalni živalj u rudnicima bakra, u vrijeme kada je u dalekoj domovini vladao gusti komunistički mrak, a nakon što se u dalekoj domovini upalilo žmirkavo demokratsko svjetlo i pokrenulo slobodno tržište, pokupovala je tri četvrtine hotelskih kapaciteta na jadranskoj obali, podmitivši pritom isti obim ljudstva u državnoj administraciji.

Što? – pronađen mrtav, točnije zadavljen tankim savitljivim predmetom, najvjerojatnije žicom od gitare ili (još izglednije) violončela.

Gdje? – na gornjoj palubi svoje 25-metarske jahte crnohumornog imena Fortuna, usidrene na privatnome vezu u dubrovačkoj luci Gruž.

Kada? – u ranim jutarnjim satima, kada je još pospano brodsko osoblje žurilo pripremiti stol za doručak i, ugledavši gazdu ljubičasta lica i isplažena jezika, naherenog u fotelji od pletenoga pruća, zaključilo kako je uputnije namirnice još neko vrijeme zadržati u kuhinjskome frižideru: sok od rajčice, salata od ananasa i avokada, *croissant* s kremom od vanilije i dijetalni jogurt.

32 Zašto? – još uvijek se ne može pouzdano znati, istraga je u tijeku, no ono što uznemiruje, gura kazaljku u crveno i nokte ministra unutrašnjih poslova neumoljivo približava zubima, jeste biljeg s kočopernim uskličnikom, veličine di-vljeg kestena, samo trokutast, uočen na stražnjem dijelu vrata Veronica Luksicha.

“Uskličnik ne smije ići vani!” povišenim tonom je govorio Garac. “Uskličnik je odsad najstrože čuvana tajna!”

Atmosfera je bila zagušljiva, ispunjena misaonim glibom i apatijom, kao u neprovjetrenoj radničkoj baraci, premijer je palio cigaretu za cigaretom i glavinjao po sobi, savjetnik za nacionalnu sigurnost prof. dr. Mareković uvrtao je rezance požutjele brade i skupljao usne u oblik dražesnoga čmara, ravnatelj Središnje obavještajne agencije Dobromilovitosavljević sav se unio u raspravu isukavši ušne školjke poput satelitskih antena, lijeva noga ministra unutrašnjih poslova vibrirala je u petoj brzini, te je postojala ozbiljna opasnost da sruši hipertrofirani luster na donjem katu i uzrokuje tragično ranjavanje činovnika iz Odjela za strateška ulaganja.

“Sve što oni žele je da se za njih čuje”, podcrtao je Garac.

“Strašno”, ubacio se savjetnik prof. dr. Mareković. “Je li moguće da se u ovoj maloj zemlji suočavamo s takvom vrstom ludila?”

“Još ne možemo biti sigurni”, rekao je premijer, “ali sve upućuje na to da nemamo posla s klasičnim kriminalom, već s ideološkim fanaticima”.

“Smradovi”, rekao je savjetnik prof. dr. Mareković. “Što moraš imati u glavi da odustaneš od časnih modela klasne borbe i prikloniš se terorizmu?”

“O kakvim se časnim modelima radi?” pitao sam savjetnika prof. dr. Marekovića. “Mislite na potkupljene sindikate?”

“Čudi me da se još nisu oglasili preko društvenih mreža”, rekao je premijer, prečuvši moje podbadaње. “Zna se da njih teško možemo kontrolirati.”

“Ali nije nemoguće”, dodao je Garac.

“Moj je prijedlog da to učinimo umjesto njih”, rekao je savjetnik prof. dr. Mareković. “Izađimo pred građane s punom istinom!”

“Zašto, Marekoviću?” štrečno se premijer.

“Zašto, Marekoviću?” štrečno se Garac.

“Zato što ćemo ih imati za saveznike”, rekao je savjetnik prof. dr. Mareković. “Ljudi se groze besmislenog i nekontroliranog nasilja.”

“Bogami je ovo nasilje bilo prilično kontrolirano”, primijetio sam.

“Zar ti stvarno misliš, Marekoviću, da će ljudi u ovoj zemlji grcati u suzama što netko tamani bogate guzonje i spaljuje im mercedese?” prosiktao je premijer. “To bi im mogli postati jebeni heroji! Jebeni heroji koji ostvaruju njihove tajne snove!”

“Imamo sva moguća sredstva da ih ocrnimo”, nije se dao savjetnik prof. dr. Mareković, teatralno pokazujući ispruženim dlanom čas prema Garcu, čas prema meni. “Svugdje u svijetu teroristi su na zlu glasu.”

“Mislite *islamski* teroristi u *zapadnome* svijetu?” dobacio sam s otrovnim kurzivom.

“A i drukčije je malo ovo, ciljano je”, rekao je ministar unutrašnjih poslova. “Izgleda da ovi ne namjeravaju sijati okolo leševе nevinih ljudi.”

“Točno, utoliko ne mogu biti adekvatni bauk”, rekao je Garac. “Nemaju predispozicije za općeprihvaćenog neprijatelja.”

“Veronico Luksich, dakle, nije nevin čovjek?” nabusito je rekao savjetnik prof. dr. Mareković.

“Naravno da nije”, pomislio je ministar unutrašnjih poslova, ali nije izgovorio, tek je blago porumenio po obrazima, i to u flekama, tako da mu je lice izgledalo kao poprište nailazeće infekcije.

“Možeš ozloglasiti vjerski terorizam tamo gdje pripadnici dotične vjere nisu u većini, ali ovako...” vrtio je glavom Garac, pokazujući da mu je silna gnjavaža u tako ozbiljnim prilikama tumačiti abecedu. “Većina neće biti u stanju dovoljno zdušno mrziti one koji nasiljem nasrću na manjinu, zato jer već mrzi tu manjinu. Razumiješ, Marekoviću?”

“Razumiješ li, Marekoviću?” podvukao je premijer.

Svima je bilo jasno da je savjetnik za nacionalnu sigurnost prof. dr. Mareković samome sebi otfikario glavu. Jednoga od sljedećih dana premijer će mu se najljubaznijim riječima zahvaliti na dosadašnjoj suradnji, posao pri izvršnoj vlasti ionako je previše stresan za njegovu krhku akademsku konstituciju, imat će više vremena za obitelj, partije badmintona s prijateljima i teorijski rad na izučavanju zakučastih međunarodnih zavjera. Garac nije propustio priliku pozdraviti dekapitaciju počasnim plotunom.

“Kurvini sinovi žele reklamu – reklamu im ne treba dati!”

“Amen”, rekao sam.

34 Čitatelj ovoga izvještaja (ako takav nekim slučajem postoji) morao je primijetiti da sam bez ustezanja citirao sadržaj misli ministra unutrašnjih poslova, nemajući za to izgovoreni dokaz, a to bi – slutim – mogao biti povod da se neosnovano posumnja u moju kredibilnost. U svoju obranu mogu reći da sličan postupak odavno uvježbavam s Borisom Viktorovićem S.-om, mačkom dijabolično raznobojnih očiju (lijevo jantar, desno magenta), podatnoga crnog krzna i karakteristično uvrnutih brkova (zbog kojih mu je nadjenuto karakteristično uvrnuto ime) što sam ga usvojio prije više godina i od tada s njime dijelim životni prostor, s tim da je Boris Viktorović neusporedivo tvrđi orah od prozirnoga ministra, ne možeš mu tek tako prodrijeti u glavu, gleda te zvjerski lukavo i zavodi na krivi trag, naročito kada se poslije dnevnoga izbivanja navečer vrati s koricom od sasušene krvi na vrhu brka, svjedočanstvom uspješno obavljena klanja (miševi, vrapčići, češljugari, zebice), koje je u njegovu slučaju više obredne nego prehrambene naravi. Nakon iskustava s prepredenom beštijom, mentalni teritorij državnoga dužnosnika nadaje se (da budem prizemno slikovit) kao mačji kašalj, za razliku – pretpostavljam – od onoga što je nepoznatog počinitelja naveo da pod tihim zvjezdanim nebom čeličnim užetom obujmi kabasti vrat vlasnika Fortune i steže ga dok mišići ne prestanu pružati otpor. A ako bi rečeni dužnosnik još doista mislio ono što sam pomislio da misli – da naime Veronico Luksich “nije nevin čovjek” – eto ga u nepriznatom ortačkom savezu, u oronuloj kući strave putujućeg lunaparka, pred zahtjevnom zadaćom da otkriva i privodi pravdi ništa manje od svoje čežnje.

Čitatelj u svakom slučaju može biti opušten. Prvo – ministar unutrašnjih poslova posjeduje praznu tikvu nad ramenima i svaki je zainteresirani građanin (a ja još više, zbog prirode profesije) slobodan odlagati u nju što god mu se prohtije. Drugo – što je istina u okolnostima kada nas stvarnost sve odlučnije napušta? Treće – tko normalan može bilo što vjerovati agentu za odnose s javnošću?

Garčeva strategija gradila se na dvjema početnim stavkama. Pod a): pričalo se da je Veronico Luksich već neko vrijeme pod ozbiljnim pritiskom dvojice ruskih multimilijunaša, zapravo delegata ruske mafije, jer se ruskoj mafiji željnoj poslovne ekspanzije ni malo nije sviđalo da netko drži monopol nad kompletnom hrvatskom obalom Jadrana i turističkim mesom koje tamo u ljetnim mjesecima riga pristojnu količinu deviza, naročito ako je taj netko iz prekooceanskog Čilea, takoreći stranac, takoreći tuđin na slavenskome jugu. Pod b): pričalo se da je Veronico Luksich već neko vrijeme u nježnoj ljubavnoj vezi s Prosperom Horvatom, glavnim tajnikom Stranke kršćanskog ujedinjenja, ljepuškastim adutom konstruktivne opozicije, uzornim suprugom i ocem triju malodobnih kćeri (jedna od njih skakuće balet, druge dvije, blizanke, vježbaju puhanje u flautu), koji svake nedjelje pohađa misu u Crkvi sv. Dominika, na reveru sivo-sivog prugastog odijela nosi značku s likom Majke Božje i zalaže se za obaveznu vjeronaučnu nastavu u ustanovama za brigu o djeci predškolskoga uzrasta.

“Horvata treba pozvati na obavijesni razgovor, i to tako da novinari znaju kad je termin, naročito fotografi”, rekao je Garac.

“Već smo ga provjerili”, rekao je Kašpar. “U vrijeme ubojstva bio je u Zagrebu, a i inače nije tip koji bi takvo što mogao. Horvat je čist.”

“Trebalo ga službeno ispitati”, ponovio je Garac.

“Znamo da bi to imalo vrlo nezgodne implikacije”, intervenirao je ministar unutrašnjih poslova.

“Ispitaj ga!” presjekao je premijer, a onda naglo ustao i odmaglio u smjeru zahoda, po čemu smo shvatili da je sastanak završen i da možemo pokupiti svoje stvarčice u odjavnoj špici.

Ne trebam ni spominjati da su idućih dana prednje stranice najsuptilnijih domaćih tabloida bile ispunjene fantomskom ruskom prijetnjom. Ruski kapital prelazi ruske granice, nezadrživo nadire prema jugu i zapadu ostavljajući za sobom krvave ruske tragove, ruska nafta i ruski plin ispunili su sve raspoložive cjevovode, potpuna ruska okupacija samo je pitanje trenutka, na ruskome Jadranu nicat će ruski hoteli s ruskim neonom na pročeljima, ruski konobari servirat će ruskoj klijenteli preslanu rusku salatu, ruske kurve sjedit će u krilima ruskih kockara dok igraju ruski rulet, ruske banke nametat će ruske kamate i ubirati ruske profite, ruska književnost kontaminirat će školsku lekturu, našim će nadzemljem upravljati rusko podzemlje, naše će djevojke postati dadilje razmaženoj dječici ruskih oligarha, ponosni hrvatski narod pretvorit će se u smlavljeno rusko roblje, časni hrvatski tajkuni padat će jedan za drugim kao žrtve kronične ruske nezajažljivosti, ne treba čuditi ako im na grobovima osvanu ćirilicni natpisi, nije li, objektivno govoreći, patološki poriv da

Veronico Luksich bude zadavljen žicom violončela tako tipično ruski, Stravinski u Ulici brijestova...

Naredne stranice nisu bile prepuštene slobodarski uzvišenoj histeriji, već brižnim, gotovo elegičnim lamentacijama nad sudbinom dobroga starog katoličkog morala, koji u Hrvatskoj postaje utoliko važniji što ga manje ima, a priča se gradila oko blago zamućenih fotografija Prospera Horvata na stepenicama pred zgradom centralne policijske uprave, lica okrećenog šokom, jer nije očekivao da će ga u pola sedam ujutro – za kad je dogovoren obavijesni razgovor, kako bi se mučna i nepotrebna formalnost obavila u primjerenoj diskreciji – tamo dočekati horda krmeljavih komandosa s otkočenim objektivima i nimalo plemenitim namjerama. Prema načelu da će glasina doći do punoga izražaja ako se od nje što profesionalnije distanciraš, seriozna domaća štampa čuvala se eksplicitnih prikaza i pisala o “neobično bliskom prijateljstvu” između Horvata i Luksicha, tek ponegdje o “odnosu za koji se može čuti da je bio više od prijateljstva”; u ilustriranom dijelu sadržaja, u istoj maniri, čitateljima su bili ponuđeni prizori čedne obitelji kako združeno kleči na redovitoj nedjeljnoj sesiji u Crkvi sv. Dominika (gospođa Horvat u prvome planu, zakopčana do grla, objema rukama stišće krunicu), a odmah uz to fotografija Veronica Luksicha na drvenom platou uz krmu Fortune, preplanulog i tustog, u temeljno žutim kupaćim gaćama s motivima palminih grana.

36

Sve u svemu, politička i društvena karijera glavnoga tajnika Stranke kršćanskog ujedinjena krckala je i drobila se poput oraha pod udarima dobrohotnog mlata. Ubojstvo hotelskog magnata, također predanog katolika, obavijalo se dodatnim slojevima konfuzije, vižljasti kraci narodne imaginacije sezali su mnogo dalje od znojnih muških intima, sve do Rimske kurije, do Opusa Dei i Vatikanske banke, a upliv ruske mafije svemu je dodavao muklu pravoslavnu notu.

Četiri dana kasnije Prosper je Horvat sjedio u uredu ministra unutrašnjih poslova, nadvijen nad šalicom potamnjeloga čaja od mente, i cvilio dugačku blues baladu toliko uvjerljivo da sam iz samilosti gurao prema njemu zdjelicu s čokoladnim kolačićima da se okrijepi i uzme zraka. Poučen iskustvom, bio je poslao prethodnicu da provjeri je li ulaz u zdanje Ministarstva čist, pa se ušuljao unutra tek kada je ova detaljno pročešljala teren, zavirujući i u okolno ukrasno žbunje. Ministar je sućutno klimao glavom u pravilnome ritmu, pun razumijevanja i iskrene ljudske solidarnosti, povremeno pokušavajući prekinuti gospodina glavnoga tajnika i poškropiti ga nadom da će njegove muke prestati kada uskoro otkriju monstruma koji je mučki umorio njegova dragog prijatelja.

No, zar je to dovoljno da duboka rana koja mu je nanesena bude sanirana? Zar gospodin ministar ne vidi da je on, odani suprug i otac, čovjek najviših

moralnih standarda, Hrvat u reprezentativnom izdanju, može se slobodno reći utjelovljenje nacionalnog ćudoređa, objeđen na najpodmukliji način, prikazan kao pervertit i bolesni peder, molim vas lijepo, zar ne uviđa da golemi – brekćuci, zločinački – medijski kombajn upravo prolazi kroz njegov život, točno po sredini, meljući sve pred sobom, i zar doista može vjerovati da je stvari moguće popraviti ako kombajn krene istom trasom u rikverc?

“Stroj se možda može i zaustaviti”, rekao sam, dovoljno jasno da viseći podočnjaci glavnoga tajnika Stranke kršćanskog ujedinjenja odjednom zatrepere i njihov vlasnik načas obustavi cvilež.

“Ako se potegnú pametne veze”, nastavio sam, “mašina se gasi, buka prestaje, eliminira se barem daljnja šteta”.

“Vi biste to stvarno mogli?” pitao je, zatečen.

“Mogao bih pokušati”, rekao sam svisoka, ali bez kurtoazije, znajući da tragičar nad šalicom čaja predstavlja sažvakanu vijest. “Poznajem dosta onih koji donose uređivačke odluke. Na to se dobrim dijelom i svodi moj posao. Samo ne razumijem zašto su vam trebala četiri dana da se obratite za pomoć jedinoj pravoj adresi.”

“Bio bih vaš veliki, veliki dužnik”, huknuo je Prosper Horvat.

“Ne brinite o tome”, rekao sam i očinski ga potapšao po ramenu, što je bilo neobično iskustvo, jer sam po manjku otpora pod dlanom stekao dojam da sivo-sivo prugasto odijelo prekriva korpus od zbijene paučine.

Tračak autentične jeze mogao se pročitati na licu ministra unutrašnjih poslova, valjda ga se dojmila lepršava metoda kojom egzekutor pribavlja aureolu spasitelja, no ubrzo je dvaput upadljivo pogledao u ručni sat i znao sam (kao i glavni tajnik, pretpostavljam) da je doza njegova strpljenja potrošena: u mislima je već bio u apartmanu broj 427 hotela Sheraton, gdje ga je u svilenome crnom kombineu čekala Danijela Jakopec, supruga tada još živog ministra održivog razvoja u Vladi Republike Hrvatske.

Nisam ni trenutka sumnjao da će ministar unutrašnjih poslova, kada od premijera bude primio pohvalu zbog uspješno apsolviranog slučaja Prospera Horvata, osjećati isti nalet muževne samosvijesti kao kad gospođi Jakopec uzima čašu merlota iz ruke i istura jezik iz usne šupljine da joj lizne vrh pozamašna nosa. Dirljiva stvar s nositeljima vlasti je što su, pokraj živih glasnogovornika, tako nepokolebljivo sigurni da se bave svojim poslom. Udio djelatnosti koja je nazvana odnosima s javnošću u onome što je nazvano politikom toliki je da se uloga agenta za odnose s javnošću svela na to da javnost ubijedi kako između politike i odnosa s javnošću još uvijek postoji

neka razlika. Uz to treba uvjeriti formacijski nadređenoga – premijera / ministra / predsjednika / koga god – da je on – premijer / ministar / predsjednik / tko god – a ne on – agent za odnose s javnošću – taj koji se bavi politikom. Prisustvovao sam nezaboravnim prizorima kada je Garac obasipao mandatara Vlade iskazima iskrenoga divljenja zbog odluka na koje ga je (nerijetko s mukom) nagovorio. “Za takvo što je zbilja trebalo imati i klikere i muda”, rekao bi (dok se pretpostavljeni topio od miline i pretvarao u grozd mjehurića, poput heroína u zagrijanoj žličici) i pristima lijeve ruke, obloženim poliesterskom opnom džepa hlaća, delikatno čeprkao po mošnjama, sasvim oslobođen one nelagode koja čovjeka može sustići ako zuri u zrcalo i bez zadržke liferuje komplimente. Tko ima zrno soli u glavi i nije ga pregazilo vrijeme, lako razumije da, protivno raširenom uvjerenju, ne postoji politički marketing, nego marketing koji se, zbog marketinških razloga, zove politikom.

U strogo zanatskome smislu, ipak, Garac je bio sljedbenik stare škole: ono što nije objavljeno, nije se ni zbilom; ritam zbivanja ovisi o podatnosti raspoloživih sredstava informiranja; život je to shvatio, pa se počeo i sam nuditi iz druge ruke. “Vijest o događaju prethodi događaju”, govorio je kada je htio biti osobito praktičan. “Pozitivna javna percepcije odluke prethodi donošenju odluke. To je ta dinamika.”

38

Jednom, više nego propisno okrijepljen koktelima na bazi votke, koje smo obično ispijali petkom navečer u plavičasto osvjetljenom grotlu Cubana bara, opširno mi je za šankom razlagao teoriju o tome kako je Hrvatska, kada se sve zbroji i oduzme, isključivo marketinška činjenica. Hrvatska je uspostavljena samo zato da posluži kao reklama državnosti, sve je u Hrvatskoj u funkciji toga promidžbenog pothvata, ne samo ukrasni atributi suvereniteta kao što su granice, zastava, do zuba naoružana policija ili demokratski izabrani imbecil na brdašcu usred Zagreba, već ljudi, građevine, baština, nasadi ljubičastih tulipana pred Hrvatskim narodnim kazalištem, kolekcija titulama obloženih leševa u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, fundus masovnih grobnica u službenoj hrvatskoj historiji, porcije kiselog zelja u omiljenim hrvatskim zalogajnicama, incestuozni očevi domovine i njihovi urinirani spomenici, tisuće onih koji su pali za Hrvatsku, smatra Garac, pali su jedino zbog toga da se pokaže kako za Hrvatsku vrijedi pasti, četiri i pol milijuna živih, koji već sutra iz istih razloga mogu biti mrtvi, entuzijastički sudjeluje u reklamnome spotu ne bi li se uvjerali kako njihove egzistencije imaju viši nacionalni smisao, a onda je blago odgurnuo čašu s ostacima tucanoga leda i dostojanstveno izjavio kako je dužan pohoditi sanitarni čvor, jer je kokteliziran preko svake mjere i mora se ispovraćati, sasvim primjereno, pomislio sam, poslije reklama slijedi sadržaj koji nije preporučljiv mlađima od osamnaest godina.

Rezultati opsežne i istodobno prigušene policijske istrage, kakva u ovoj skromnoj zemlji vjerojatno nikada ranije nije poduzeta, ne bi se ni u najdobrohotnijem podnesku mogli nazvati mršavima. Ništa. Nula. Mašina je šljafala u mjestu. Gigantski mravinjak zadužen za brigu o nacionalnoj sigurnosti udarnički je proslavljao svoju nemoć. Probrani među višim redarstvenim kadrom koji su bili upućeni u delikatne nijanse predmeta, a to znači u zlokobni vratni detalj, imali su najstrožu direktivu da drže jezike za zubima. Ravnatelj Središnje obavještajne agencije Dobromilovitosavljević dao je prisluškovati po prilici četvrtinu populacije, među njima urednike i udarna pera svih važnijih medija, na Garčev i moj izričiti zahtjev, jer je trusni teren trebalo držati pod nadzorom. U Kašparovoj nadležnosti bili su poslovi bliži mesarstvu, uz različite izlike, ponekad i blažu primjenu sile, ispitani su politički radikali, samozvani radnički tribuni, vođe nekadašnjih studentskih pobuna, gorljiviji aktivisti u nevladinom sektoru, svi za koje se sumnjalo da prema važećem demokratskom poretku uzgajaju neloyalne osjećaje, krtice su rovarile, provokatori su ljuštili ranjutarnje rakije sa skupinama bijesnih očajnika. Ništa. Nula.

Svjedoka ni materijalnih tragova na mjestu zločina nije bilo. Među članovima posade i posjetiteljima Fortune, gdje je večer prije ubojstva organizirana komorna zabava za bezobličnu ljudsku smjesu koja sebe naziva elitom (kao naposljetku i skoro svake ranije večeri) nije se izdvojio ni jedan pažnje vrijedan sumnjivac. Izvještaji forenzičara bili su obimom bogati i sadržajem prazni poput posmrtnih slova na pokopima društveno uvaženih propalica.

39

O ravnatelju Središnje obavještajne agencije Dobromilovitosavljeviću dalo bi se štošta reći, ali – usprkos slavnoj tradiciji domaćeg redarstva – ne i to da je glup: gotovo svakoga dana, lica ukrašenog zgrčenim saučesničkim osmijehom, dostavljao je Garcu i meni zlačkasti selektirane kopije stenograma telefonskih razgovora iz kojih smo mogli crpiti gorivo za budući rad, na primjer spoznaju da je kockarski dug glavnoga urednika Večernjeg glasnika, najtiražnijeg dnevnika u zemlji, premašio milijun i pol kuna i da dotični vodi umilne pregovore kako bi dio toga iznosa isplatio kroz naručene reportaže, intervju, bilo koje druge hvalospjevne žanrove, ili pak da direktorica produkcije na javnoj televiziji, inače supruga zamjenika guvernera Narodne banke, oštrokondža s četkastom frizurou i tijelom koje nalikuje šrafu, drži tarifu od dvije do pet tisuća eura za pojavljivanje u debatnim emisijama, ovisno o terminu i gledanosti, što nam je, istini za volju, bilo odavno poznato, no sada je u pisanoj formi arhivirano na sigurnome mjestu.

Pored toga, Dobromilovitosavljević je na osobnu inicijativu neutralizirao sve nervoznije ispade članova familije Luksich, toliko ogorčene nedjelotvor-

nošću policije da su na konferenciji za štampu najavili vlastitu istragu i angažman privatne detektivske agencije iz Čilea, postupak koji nitko nije očekivao, mora se priznati, barem nakon što su dvojica braće friško zadržanog Veronica Luksicha, Domenico i Andronico, upućena u izrazito neugodne okolnosti zločina, te važnost diskrecije i potpune suradnje za nacionalnu sigurnost. Dobromilovitosavljević se s visokom porodičnom delegacijom sastao u izdvojenom salonu na zadnjem katu hotela Esplanade (tamni namještaj, teške zavjese, stolice tapecirane crvenim plišem prošaranim zlatnim nitima), iscrpno im izložio dosadašnja saznanja i fond potencijalnih osumnjičenika, ustvari detaljizirao prizore iz neobično bogatog i raznovrsnog seksualnog života dragoga pokojnika, gdje je glavni tajnik Stranke kršćanskog ujedinjenja bio tek zadnji u dugačkome nizu partnera, zatim nazočnima razdijelio popis (za tu priliku posebno pročišćen) s imenima državnih službenika koje je obitelj financijski stimulirala u procesu privatizacije jadranske obale, uključujući desetak ministara u bivšim sazivima Vlade, onda još par puta napomenuo kako su novinari za te detalje zainteresirani jednako kao i za egzotične čileanske detektive, koji bi – na koncu konca – u ovoj dalekoj i nepoznatoj zemlji ionako bauljali kao muhe bez glava, nepotrebno pritom ljuljajući povjerenje u institucije hrvatske pravne države, i u tren oka se čopor ratobornih Luksicha preobrazio u stado poslušnih ovčica. 40 Stjecao se dojam kako bi, za dobrobit domovine, bili spremni ponuditi još jedno grlo s obiteljske farme da ga nepoznata ruka pritegne žicom violončela.

Svakoga jutra malo iza šest sjedim na balkonu s Borisom Viktorovičem u krilu, promatram disperziju tek rođenog plavetnila, osluškujem tišinu i uz gutljaj nezaslađene crne kave pomišljam kako bi svijet mogao biti sasvim pristojno mjesto. Zvijer sebično prede dok je milujem po vratu, prijeko me pogleda ako prestanem, jer je stekla ljupku naviku da privilegije uzima zdravo za gotovo. Sat kasnije mir će narušiti najezda dvonožnih nosača bijesa, rijeke revoltiranih (a ipak krotkih) razlit će se ulicama, razmjenjivati znoj u prepunim tramvajima, odražavati musava lica u izlozima, nahrupiti u zadimljene birtije da zaliju i osvježe dešperaciju. Pitao sam Borisa Viktoroviča ne čini li mu se da se u ovoj zemlji srdžba prenosi s koljena na koljeno, da se drži pod ključem u obiteljskim škrinjama, pohranjuje poput najvrjednije imovine, možda i ulaže u obliku depozita u neku vrstu tajne narodne štedionice, a štediša onda generacijama strpljivo čekaju pojavu izabranog menadžmenta – onako kako su revniji kršćani čekali drugi dolazak onog cirkusanta s krunom od trnja – koji će oglasiti veliku investiciju, kapitalno ulaganje akumulirane ogorčenosti u projekt grandiozne osvete. Ignorirao me, dakako, ali se nisam mogao oteti utisku da bi u takvome slučaju, u ljudskom obličju, prije pripadao proročkome poslovdstvu nego tupim

sljedbenicima, lijepo ga mogu zamisliti kako parom sugestivnih očnjaka, umjesto na vrapčice, nasrće na tajkunčice. Istini za volju, bojim se da drjemljivi Boris Viktorovič pati od kroničnoga nedostatka ideala. No, postoji i ta opcija da se ne radi o promjeni svijeta na bolje, nego o promjeni svijeta i točka. Odnosno uskličnik? Točka pod i?

Kako je vrijeme prolazilo, ministru unutrašnjih poslova morao sam sve češće mimikom lica upućivati izraze podrške, ponekad ga i sportski obodriti blagim dodirrom po leđima, jer je naočigled tonuo u realnost, a realnost se odjednom suzila i zgusnula u živo blato njegove neučinkovitosti, po svemu je sudeći čuo proždrljive glogote i osjećao nemilosrdno djelovanje sile teže. Pritiskala ga je slutnja da bi se moglo raširiti mišljenje kako je nesposoban upravo onoliko koliko je to bio. Ako si baš humanitarno raspoložen, takvima možeš pružiti štap, ali ne i ruku, da te ne povuku za sobom.

Uskličnik u naopakom trokutu, suprotno predviđanjima, upadljivo se nije pojavljivao, ne računajući dva blijeđa i čudno iskošena grafita na vjetrobranu od matiranih polivinilnih ploča uz autocestu prema Sloveniji (uklonjena razrjeđivačem odmah po očevidu).

“Vrlo je, vrlo je, vrlo neobično što se ne oglašavaju”, valjda je po peti put trostruku zebnju ponovio premijer. “Ni internet, ni društvene mreže, ništa... Koji su kurac smišljali simbol ako ga kriju?”

41

Garac je na to lakonski uzdizao ramena i bradu, ne u znak nemoći, već da poruči – općenito – kako su tajnoviti putovi gospodnji, odnosno – konkretno – kako su efekti zatajenog izvanrednog stanja možda veći nego što očekujemo. (U tom smislu napomenuto u Cubana baru: “Kučkini sinovi, baš zato što smo ih prešutjeli, znaju da smo u punom pogonu. Zavukli su se u mišje rupe.”) A možda su i manji, zaskočila me bojazan. U poznatim povijesnim inscenacijama, kakve su izvježbale uspješnije despocije, vlast bez razloga proglasi izvanredno stanje zato da bi mogla terorizirati građane; ako se sada izvanredno stanje od građana taji, nije li to priznanje da je vlast terorizirana?

S druge strane, tjednima nakon bešćutnoga umorstva u gruškoj luci, mjesecima nakon piromanskog pohoda, probijala se sve zavodljivija nada da je cijela stvar zapravo slučajna kriminalna naplavina i stjecaj morbidnih koincidencija, ne zna se kakvoga porijekla, doduše, ali moguće da je opasnost predimenzionirana, da se od viška odgovornosti pristupilo puhanju na hladno, razbuktala paranoja uzrokuje pretjeranu reakciju na protivnika čija je realna snaga, uključujući njegove namjere, sklupčana u šaku jada. A opet, paranoja je dobra. Od paranoje nema štete. Prevencija je put do

zdravlja. Jedini koji ljekovito djelovanje toga nagona nije do kraja razumio, zacijelo zbog obuzetosti osobnom traumom, bio je ministar unutrašnjih poslova.

“Možda je vrijeme da malo ohladimo, mislim, da snizimo stupanj mobilnosti...” oprezno je predložio.

“Zašto, zaboga?” štrečno se premijer.

“Zašto, zaboga?” štrečno se Garac.

“Pa, mislim, Dobromilovitosavljević prisluškuje četvrtinu stanovništva, ne znam, ako bismo bar to...” mucao je ministar.

“Kome to smeta?” pitao je Garac.

“Kome to smeta?” pitao je premijer.

“Pa meni ne smeta, ne znam, mislim...” gubio je ministar unutrašnjih poslova tlo pod nogama, čuo glogotanje, osjećao silu teže, ponirao u gnjecavu i dužnosničkih tijela gladnu zbilju.

Premijer je ustao, pripalio novu cigaretu opuškom stare, otpuhnulo izvitopereni oblak dima, a s njim i mudrost prilagođenu važnosti trenutka.

“Kao demokrati, smijemo li dovesti u pitanje količinu represije potrebnu da se sačuva demokracija?”

Ne sačekavši odgovor, pošto pitanje nije bilo u upitnoj formi, okrenuo se prema vratima i šmugnuo, eh, zna se već kamo.

42

A onda je uz valoviti ružičnjak u jednome od zakutaka nepregledna vrta osvanuo leš J. I. Todorića s četiri rupe u prsima, skašenim grkljanom i pečatom otisnutim na zatiljku.

Krvavoružičasta njuška zlatnog retrievera upućivala je na to da je prije dolaska istražitelja ljubimac temeljito oblizao nastrijeljenog vlasnika, vrlo vjerojatno i vidio ubojicu koji mu je, uzdajući se u dovoljno veliku jezičnu barijeru, poštedio život.

“Cezar nikada nije lajao, pa ni sad”, mehanički je mrmljala gospođa Suzy Todorić, nekoć poznata manekenka, blizu dva metra visoka plavuša silikonskih grudi i usana veličine dječjeg stopala. Ucviljena supruga odabrala je pozu sfinge u ležaljci s cvjetnim ornamentima na trijemu obiteljske vile, ogrnuta čupavom vunenom pelerinom, s naočalama za sunce na licu (koje su trebale sakriti nedostatak suza?), okupivši oko sebe vojsku tješitelja brojniju od redarstvenoga osoblja što se razmiljelo vrtom. Odbila je ponuđenu limunadu, progutala nasuho dvije roza tablete i uputila sluškinju da se pobrine za nasljednika, sedmogodišnjeg J. I. Todorića, zabavljenog video-igrom u salonu na prvome katu.

Prema *ad hoc* načinjenoj rekonstrukciji atentator se prebacio preko pet metara visokoga zida imanja još u toku noći, kako bi lakše izbjegao jako osigura-

nje, dočekaao tek razbuđenog moćnika koji je svakoga jutra u isto vrijeme, u istoj pretijesnoj trenirci, odlazio da se nadiše svježega zraka i uživa u ljepotama privatne prirode, bez uvertire ga napunio olovom, fljasnuo mu biljeg na stražnji dio vrata, pa se vratio istim putem nazad, sve u nazočnosti Cezara koji je razdragano mahao repom i čekao da mu netko dobaci lopticu.

Nebo se smračilo, oblaci su najavljivali skorbu sistematičnu kišu, grane topola i srebrnih jela uigrano su škripale pod naletima zapadnoga vjetrova, a na izgaženoj travi i naslagama napola trulog lišća ukočen je ležao najbogatiji čovjek u Hrvatskoj, po mjerodavnom izboru časopisa Forbes: J. I. Todorić, sin pokojnoga J. I. Todorića, unuk pokojnoga J. I. Todorića, praunuk pokojnoga J. I. Todorića... vjeruje se da korijeni tajkunske loze Todorićevih sežu do kamenoga doba, kada je poslovni rast obitelji započeo trgovinom neštavljenom kožom. Dovoljan razlog da se na poprištu, u pratnji dvojice pomoćnika, pojavi osobno glavni državni odvjetnik Velner.

Glavni državni odvjetnik Velner, nasuprot svojoj vanjštini – toliko bogatim naslagama sala s prosijedom glavom na vrhu nakupine da se, kada je prvi među tužiteljima nailazio, nije razaznavalo radi li se o hodanju ili kotrljanju – bio je čovjek sažetih misli i izričaja. Zahvaljujući toj rijetkoj vrlini održao se na visokoj dužnosti punih četrnaest godina, postajući najboljim prijateljem svakome od privremenih čelnika Vlade. “Slažem se.” “U redu.” “Bez brige.” “Tako ćemo.” “Apsolutno.” “Potrudit ću se.” Istrage što ih je započinjao ili odgađao, ubrzavao ili usporavao, završavao ili zaboravljao, bile su začudno harmonizirane s višim državnim interesima, tim prije ako su se ovi stalno mijenjali.

Sada je zurio u mjesto zločina oslonjen o (opasno nakošeno) deblo javora, teško dišući, gužvujući u lijevoj ruci maramicu dimenzija stolnjaka, nogu utonulih u vlažnu zemlju do vezica na lakiranim cipelama, dok su mu se u gornjem dijelu masne kugle rojile tjeskobne misli. Lišće je tako trulo. On je tako mrtav. Kiša će sve zaliti. Pet metaka ukupno. Naročito grkljan. Dobro bi došla kifla. Uskličnik na vratu. Što to znači. Loše je. On je tako bogat. Što to znači. Već drugi leš s uskličnikom. Što činiti. Mediji će navaliti. Pitati premijera. Pitati pa činiti. Trava je krvava. Otići prije kiše. Tko bi to mogao. Loše je. Nikada ništa slično. Dva uskličnika na dva leša. Dvije kifle još bolje. Oba tako bogati. Koji je ovo. Kurac.

Ministar održivog razvoja Kristijan Jakopec, kao što spomenuh, progutao je metak pet dana kasnije, no prije te tragične zgrade, čim je atentat na vlasnika trgovačkog lanca postao javna činjenica, bilo nam je jasno da pasivna uopćenost s naše strane odsad ne dolazi u obzir, novinari će halapljivo nasrnuti na toplu poslasticu, bit će

im potrebno mnogo više od slutnji i maglovitih indicija kakve su servirane nakon što je Veronica Luksich žicom plemenita glazbala odveden u smrt. Neman je potrebno nahraniti da ne bi grizla na nedopuštenom mjestu.

A ugriz na nedopuštenom mjestu – koje je Garac još jednom precizno obilježio: “Uskličnik ne smije ići vani!” – otvorio bi niz neizvjesnosti: moguću paniku, moguću euforiju, moguću epidemiju, moguću eskalaciju, moguću demonstraciju nemoći institucija zaduženih za stabilnost i javni red, moguću podlu solidarnost tihe većine, moguću gubitak kontrole, moguće curenje sustava kroz poroznu podlogu na kojoj je uzdignuta samostalna, suverena i ponosna Republika Hrvatska.

U krugu odgovornih osoba, dakle nekolicine nas, brzo se kristalizirao zajednički stav da ozbiljnoga neprijatelja – a povampirena grupacija što je stupove društva i nositelje ekonomskog razvoja zemlje naumila tamaniti kao ljetne komarce bez sumnje se pokazala takvim – možeš samo snažiti ako ga javno oglasiš prije nego mu držiš nogu za vratom.

44

(Razmatrao sam tu stvar i s Borisom Viktorovičem: naša nadmoć nad neprijateljem temelji se na njegovoj odsutnosti. Zatiremo mu tragove prije nego smo ga uspjeli upoznati izbliza. Naša je snaga unilateralne prirode. Dobro pobjeđuje osudom Zla na nepostojanje. Da bi Dobro svladalo Zlo mora preuzeti njegovu ulogu, smjestiti se na obje strane barikade. Zar to nije božanska pozicija, Borise Viktoroviču? Stvarati svijet prema svojoj slici i potrebama, uključujući protivnike. A to je i prigoda za jednu bogovsku večeru, gladni družu, pileća jetra iz limenke, s minimumom konzervansa, skoro pa krvava.)

Četrdeset sati nakon vrtnoga ubojstva, malo iza ponoći, u obračunu s policijom smrtno je stradao S.K. (36), poznat u napućenom svijetu hrvatskoga podzemlja pod nadimkom Lubanja, ranije više puta osuđivan zbog preprodaje narkotika, oružanih pljački i nasilničkog ponašanja. Lubanja je godinama djelovao kao jedan od agilnijih kostolomaca iz čuvenog Jelisićevog klana (u legalnome sektoru: sportske kladionice, poker-aparati, stambena naselja u istočnome predgrađu), da bi lani prebjegao u protivnički tabor, pridružio se skupini oko nešto manje čuvenog Hudozimnjaka (u legalnome sektoru: trgovina nogometasima, lanac noćnih klubova, stambena naselja u južnome predgrađu), navodno revoltiran i dodatno mentalno oštećen udarima bijesa jer mu je bivši šef preoteo djevojku. Nakon žestokoga vatrenog obračuna koji je trajao petnaestak minuta, s fatalnim ishodom, u rezervnoj gumi Lubanjina *alfa romea* pronađeno je šest kilograma kokaina u paketima načinjenim od spojenih kesica za gumene bombone. Zasjedu u neposrednoj blizini granice s Mađarskom

postavili su pripadnici jedinice za specijalne intervencije dovezeni u četiri terenska vozila, dok su se u petom automobilu, parkiranom na kolnome putu pedesetak metara udaljenom od glavne ceste, kroz prozorsko staklo nazirali užareni vrhovi dviju cigareta što su ih među prstima premetali ravnatelj policije Kašpar i ravnatelj Središnje obavještajne agencije Dobromilovitosavljević.

Pozadina: Hudozimnjak je bio došao u neugodan sukob s J. I. Todorićem jer je ovaj gradio golemi tržni centar na terenu gdje je on, Hudozimnjak, ostvarivao stanovite kvartovske interese, pregovori preko posrednika nisu urodili plodom, mogul je odbijao kompenzirati štetu plaćanjem pristojbe u razumnome iznosu, odolijevao je ucjenama i prijetnjama pristiglim elektronskom poštom (“Misliš da si drukčiji od nas, seronjo?!”), nije se pokolebao ni kada je u noćnim akcijama demolirano dvanaest njegovih dućana na širem gradskom području, žudnja za zaradom biokemijskim mu je putem podizala adrenalin i ulijevala nerezonsku hrabrost, to je opet gadno ugrožavalo Hudozimnjakovu teško stečenu reputaciju, ukratko, stekli su se brojni uvjeti da povrijeđeni vlasnik noćnih klubova primijeni radikalne mjere odmazde prema tvrdoglavome veletrgovcu. I gle – to se zbilja dogodilo: prema službenome zapisniku, sastavljenom na osnovu hitnoga balističkog vještačenja, utvrđeno je da su meci što ih je diler nemilice sijao uz granicu s Mađarskom ispaljeni iz istoga pištolja kao i oni iščupani iz prsnoga koša i grla J. I. Todorića. Materijalni dokazi za tu tvrdnju, zapakirani u dvije hermetički zatvorene plastične vrećice, završili su u najdubljem dijelu Dobromilovitosavljevićeva sefa.

45

Zašto je trebalo spominjati Jelisića? Zato jer je uvijek dobro obaviješteni poglavica klana, koji se barem jednom tjedno s Kašparom sastajao u nekoj zabačenoj prisavskoj rupi, gdje su ispijali *chivas* i razmjenjivali informacije, izdiktirao vrijeme, mjesto i razlog Lubanjine prekogranične ekskurzije, budući da je ravnatelj policije, uzimajući u obzir sve parametre, ovoga odredio kao idealnog atentatora na neizrecivo bogatog magnata. Jelisićev utržak bio je višestruk: osvetio se odmetnutom jataku, i to o državnome trošku, nanio teške ozljede ambicioznom suparniku, uopće, proveo je još jedan uzbudljiv dan koji će, bude li raspoložen, privesti kraju u postelji s bivšom djevojkom izrešetanaog švercera kokaina.

Velner se teškom mukom bočno ugurao u kožnu fotelju, priklješten s obje strane uzdignutim naslonjačima za ruke, tako da je zauzimao poluležeći položaj i koristio za disanje samo desno plućno krilo, a druga su dvojica sudionika sastanka držala noge na niskome mahagonijskom stolu, pripremljeni za dugo uvjeravanje, prekovremeni rad, strpljivo slamanje otpora glavnoga državnog odvjetnika.

“Imamo dakle i ubojicu i oružje. Sada treba dokazni postupak tempirati tako da se umiri javnost. Znači, hitno”, rekao je premijer.

“Slažem se”, rekao je državni odvjetnik.

“Medijima neće biti dovoljan mrtvi atentator”, rekao je Garac. “Moramo otkriti nalogodavca. A nalogodavac može biti samo Hudozimnjak.”

“Apsolutno”, rekao je državni odvjetnik.

“Hudozimnjaka je najbolje odmah uhapsiti”, rekao je premijer.

“U redu”, rekao je državni odvjetnik.

“Trebalo ga držati u pritvoru do daljnjega, koliko god je nužno. Bez obzira na zakonske manjkavosti ili advokatske trikove”, rekao je Garac.

“Bez brige”, rekao je državni odvjetnik.

“Podizanje optužnice ćemo vremenski podesiti ovisno o razvoju situacije”, rekao je premijer. “Ali neka bude ispisana.”

“Potrudit ću se”, rekao je državni odvjetnik.

“Nitko iz tužilaštva ne treba komunicirati s novinarima. Odnose s javnošću preuzet će služba Ministarstva unutrašnjih”, rekao je Garac.

“Dogovoreno”, rekao je državni odvjetnik.

46 “Važno je stvoriti dojam da je slučaj riješen, mada je formalno otvoren”, rekao je premijer.

“Bez daljnjega”, rekao je državni odvjetnik.

“Uskličnik ne smije ići vani!” naglasio je Garac.

“Ni slučajno”, potvrdio je državni odvjetnik.

“Dakle, sve smo se dogovorili. Odoh onda pisati”, rekao je premijer i ustao.

“Slažem se”, složio se glavni državni odvjetnik.

Razgovor što sam ga otprilike u isto vrijeme vodio s urednikom crne kronike Večernjeg glasnika (u redakcijskome zvjerinjaku od milja nazivanim Svrakom) bio je tek u nijansama različit od onoga koji sam prethodno obavio s njegovim statusnim parnjakom iz Jutarnjeg vjesnika, konkurentskog dnevnog lista, uz napomenu da su ugledna glasila uzajamno njegovala duh poslovne suradnje sličan odnosima između Jelisića i Hudozimnjaka.

Promatrao sam veliku i oštro obrubljenu crvenu fleku na lijevoj strani usukanog lica, nalik geografskoj konturi Norveške, asimetrične uši, kvрге na zglobovima prstiju, naočale s debelim staklima, rahitično izbačena prsa, izgledao je kao zbirka invalidnih dijelova na brzinu sklepana u cjelinu, te me podilazio strah da će pivo što ga je požudno ulijevao u sebe iscuriti negdje u predjelu leđa, gdje su majstori nemarno zašili fragmente. Premda sam mu, pretpostavljam, bio simpatičan

koliko i on meni, trudio se iščačkati barem neki pikantan i ekskluzivan detalj koji bi nadošao kao rezultat posebne naklonosti.

“Da se Hudozimnjak odvaži na tako sumanutu, da ne kažem samoubilački potez, to mi prosto ne ide u glavu”, rekao je Svraka. “Čak ni luđak poput njega ne može biti toliko glup.”

“Postoje trenuci kada su razum i osjećaji u raskoraku”, rekao sam. “Kod nekih je to trajno stanje.”

“Malo je sve mutno. I ide nekako prebrzo. A ubojica mrtav. Maltene savršen.”

“Neće ih mnogo za Lubanjom plakati. Među nama, Hudozimnjaka će već danas uhapsiti.”

“Danas? Pretpostavljam nakon što novine odu u rotaciju?”

“Vjerojatno prije. Ali ako najaviš na portalu lista, nećeš pogriješiti.”

“Dobro, to je dobro... Imaju li kakav tvrđi dokaz? Mislim, osim upucanog počinitelja.”

“Pištolj nije dovoljan dokaz?”

“To je Lubanjin pištolj, ne Hudozimnjakov.”

“Što je Lubanja nego oružje u Hudozimnjakovim rukama?”

“Znam ja to, znam i za sukob oko tržnog centra, ali imaš li još štogod? Fali tu nosive građe. Čitatelju moram dati nešto više od povijesti odnosa i pišljivog pištolja.”

“To je zato jer ga podcjenjuješ.”

“Zašto ga podcjenjujem?”

“Čitatelj treba dobiti dopola naslikanu sliku i priliku da je sam dovrši. U protivnom mu kastriraš imaginaciju. Tretiraš ga kao niže biće. Isključuješ ga iz procesa informiranja koji se temelji na međusobnom povjerenju.”

“A Veronico Luksich?”

“Što s Veronicom Luksichem?”

“To nije ni dopola naslikano. Jedva da je skica.”

“Istraga je u tijeku.”

“Svašta se priča.”

“Što se priča?”

“Priča se da su slučaj Luksich i slučaj Todorić povezani.”

“Na koji način povezani?”

“To još istražujemo.”

“Fino, želim vam puno sreće.”

“A ti o tome ništa ne znaš?”

“Ne, ne znam. Ali kad smo kod priča, priča se da ti je šef napravio kockarski dug od preko milijun i pol kuna. I da dio toga namiruje kroz naručene članke. To se vrlo ozbiljno priča.”

“Je li to ide na moj račun?”

“To ide na račun tvog šefa.”

“I što bi se to mene ticalo?”

“Ticalo bi se tvojih kolega u Jutarnjem vjesniku. Njima bi ta priča bila silno zanimljiva. Pa da i oni malo istražuju.”

“Ajde, dobro, snizimo doživljaj... Znači, Hudozimnjaka danas hapse?”

“Hapse ga.”

48 Svejedno sam Garca upozorio na gadarije koje plutaju u Svrakinoj ptičjoj glavi. Moj pretpostavljeni (ako ne računam ministra unutrašnjih poslova) u toj je zoni mogao neusporedivo bolje kontrolirati igru: Garčeva supruga, koja mu je podarila dva zdrava muška potomka, koker španijela i penthaus od dvjesto kvadrata u užem centru grada, ujedno je i kćerka vlasnika Večernjeg glasnika, pohlepno i (shodno tome) živahnog starčića opterećenog svojim dalmatinskim podrijetlom, Šjor Nikija, kako ga je godinama prema nepisanom familijarnom pravilniku oslovljavao ponizni zet. Tek kada je izabranik kćerkina srca ostvario zapažen društveni prodor, otišavši s mjesta voditelja Odjela za marketing i korporativni razvoj u punčevoj kompaniji na dužnost šefa Ureda za odnose s javnošću Vlade Republike Hrvatske, Šjor Niki se srozao na Nikija, a ponekad, u okviru suptilnoga političkog patroniziranja i male obiteljske igre moći, znao je postajati i Nik.

Šjor Nikijeva industrija medijskog bofla brojala je petnaestak tabloida i revija što su se bavile specijaliziranim vidovima opsjenarstva, plus građanski uozbiljeni Večernji glasnik – bofl s analitičkom glazurom – koji je služio tobožnjem podizanju ugleda tvrtke, iako se sam Šjor Niki sve više predavao biznisu s nekretninama, kupovao je budzašto poljoprivredna zemljišta na srednjodalmatinskim otocima, potplaćivao lokalne vlasti da ih administrativnim putem pretvore u skupocjene građevinske parcele, gdje su onda nicali mediteranske vile u bojama marelice i kaduljina lišća, s bazenima, prenosivim travnjacima, kamenim nadstrešnicama za roštilj i kapijama od nehrđajućeg čelika, idealne za ljetna ladanja inozemnih primjeraka istoga gramzivog soja kakvome je pripadao Šjor Niki. Nad tabloidnim carstvom lepršao je Garac, pun inicijativa i svježih ideja, s većim utjecajem nego dok je zaposjedao ured u kompaniji.

Devijacije poput onih u Svrakinu bolesnom umu bile su tek sekundaran povod za razgovor što ga je morao obaviti s ocem svoje drage. Ne mogu pogriješiti pretpostavim li da se to zbilo nakon zajedničkog obiteljskog ručka (pašticada s

njokima u šugu od suhих šljiva, dalmatinska rožata, služavka s uštirkanom bijelom pregačom) uz čašicu domaćeg prošeka i pogled s terase na grad koji krklja i hući, štekće i kuha, melje mizerne egzistencije svojih žitelja kao zrna usahloga grožđa i destilira kompaktan mlaz profita za šačicu izabranih.

“Trebamo ozbiljno popričati, Nik.”

“O čemu?”

“Pod jedan, nužno je da poradiš na svom osobnom osiguranju. Tjelesnom, ne materijalnom.”

“Zašto?”

“Evo zašto...”

(U premijerovu uredu, možda u isto doba, sjedi gospodin Freiermann, rođeni Bečanin, predsjednik uprave tvrtke koja posjeduje Jutarnji vjesnik, lepezu periodičnih slikovnica za odrasle, utjecajnu komercijalnu televiziju, mrežu radio stanica, zapravo namjesnik misterioznog austrijskog koncerna navezanog na kapital Creditanstalt banke što je pustio poslovne pipke duboko u istočnu provinciju, vođen misionarskim ciljem da domorocima umjesto šarenih stakalaca donese neovisno novinarstvo, proširi demokrišćanske vrijednosti i ostvari nešto dobiti. Gospodin Freiermann izgledom je od glave do pete odavao uzornog građanina, vojnički ošišan i ispeglan, sjedio je uspravno, dostojanstveno, besprijekorno, a kad bi se odlučio kretati koraćao je na pedalj do dva iznad tla, općenito je bio izdignut iznad lokalnih banalnosti, mada mu je život u glavnome gradu Republike Hrvatske dosta prijao, vjerojatno zato jer je glavni grad Republike Hrvatske odvratna filistarska jazbina, Beć u sitnom.

49

“Gospodine Freiermann”, rekao je premijer i baletnom gestom zapalio cigaretu, na užas gospodina Freiermanna. “Zahvalni smo za sve što vaša kompanija poduzima u našoj zemlji. Mi u Hrvatskoj visoko cijenimo slobodnu štampu kao demokratsku i civilizacijsku tekovinu od presudne važnosti. Nadam se da će naša suradnja i dalje biti plodna kao do sada. Htio sam s vama popričati o nekim novonastalim okolnostima, a u koje bih vas, u najstrožoj diskreciji, želio uključiti. Ovaj razgovor, dakle, mora ostati strogo među nama. Pod jedan, potrebna nam je vaša pomoć, prije svega na medijskom planu, o čijim ću vas modalitetima upoznati. Pod dva, nužno je da se hrvatska država pobrine i za vašu osobnu sigurnost.”

“Zbog čega?” poskoćio je iz fotelje gospodin Freiermann.

“Evo zbog čega...”)

Nesigurno je računati na potpunu sigurnost. Borisa Viktorovića njegovao sam puna tri mjeseca nakon što sam ga u krajnje žalosnome stanju, izranjavanog, polu-

mrtvog, pronašao pred haustorom zgrade u kojoj živim i zapravo prvi put vidio. Uz ostalo, imao je trostruku frakturu prednje lijeve noge, jer ga je neki beščutni gad, vjerojatno iz zabave, pregazio automobilom (svinja kojoj bih i danas rado pijukom rascijepio lubanju), pa se nesretnik zadnjim snagama dovukao do mjesta gdje sam ga ugledao, skrupčanoga poput sudbine. Veterinar je poduzeo dvije složene operacije, ja sam mu svakoga dana mijenjao zavoje, cijedio gnoj iz upaljenih šavova, čitao Harmsa, a zvijer to ne zaboravlja. Čak više ni ne hrama! Daleko od toga da iskazuje poniznost ili gaji bilo kakve snishodljive navade, samo dostojanstvenu, oporu lojalnost. Ponekad me, osobito kada dublje zavirim u čašicu, obgrli prednjim šapama i pokušava hipnotizirati onim jantar-magenta pogledom (koji zaista izaziva blagu vrtoglavicu). Ne bi to smio biti sladunjavi obiteljski prizor, čitatelju, radije imaj u vidu s mukom konsolidiranu ćeliju, vezu skovanu u čistoj boli.

50 Uhvatio sam se kako zamišljam što bi kobnoga jutra činio Boris Viktorovič da se kojim slučajem umjesto debilnoga retrievera zatekao u vrtu u pratnji J. I. Todorića, dok asasin iskače iza živice s nepokolebljivom namjerom da isprazni spremnik pištolja u torzo sportski odjevenoga gospodara. No pomisao da bi moj mačak divlje čudi mogao biti milijunaševo mezimče (unižen na razinu izložbenog pseta) toliko me onespokojila da sam brže-bolje disciplinirao maštu i naputio je ka razumnome izlazu: Boris Viktorovič hvata zaklon, šmugne u sigurnost šipkova grma natopljenog rosom, šćućuri se u pozi promućurnog promatrača, pita se kojoj stresnoj skupini napasnik pripada, koja ga je konfesija borbeno formirala, kojim je visokomoralnim načelima motivirao amoralni čin, raspolaže li jezuitskom snagom uvjerenja ili to pišljiva zavist nastupa umotana u zastavu socijalne pravde, trzne ušima poslije prvog pucnja, loš pokušaj, smotanko, malo više ulijevo...

Nakon spektakularnog hapšenja Hudozimnjaka, obasjanog svim mogućim reflektorima, snimljenog iz svih mogućih uglova, i pogotovo poslije svirepog ubojstva (za neupućene samoubojstva) ministra održivog razvoja Kristijana Jakopca, posvećena skupina unutar prve političke garniture okružila se trokrilnim tipovima s izbrijanim glavama, širokim vratovima i slušalicama u ušima, svaki od tih vrijednih pojedinaca ukazivao se u grupnom izdanju, takoreći, a to, tehnički gledajući, uopće nije bio nezahtjevan pothvat, jer se trebalo opskrbiti dodatnom zaštitom i istodobno snažiti predodžbu kako dodatna zaštita nikome nije potrebna.

Remikantologajski, šef osiguranja predsjednika Vlade, udvostručio je količinu osoblja koje skrbi o životu čelnoga čovjeka izvršne vlasti, uz izričitu zapovijed da budu što manje upadljivi, čak je pomišljao na to da organizira brzi tečaj kako bi kod gorila što ih je imao na raspolaganju lakše rutinizirao neke jednostavne

trikove: prestati s kompulzivnim izbrijavanjem tjemena, nositi širu odjeću koja neće isticati nabubrenu tjelesnu masu, odbaciti klišeizirane naočale za sunce u obliku slonovskih suza, naročito kad je vani oblačno, držati se blago pogrbljeno i nezainteresirano, povremeno zabiti ruke u džepove, obustaviti potrošnju guma za žvakanje, povesti računa o zgužvanim i ofucanim odjevnim detaljima, nositi jakne i košulje u neformalnim bojama, zašto ne i karirane pederske šalove s kitnjastim rubovima.

Drugi, mnogo obimniji segment sigurnosnoga aparata bjesomučno je, bez ikakva uspjeha, pokušavao ući u trag organizaciji koja se latila terora na klasnoj osnovi.

Kašpar se odrekao spavanja i održavao u djelatnome stanju uz pomoć steroida i vitaminskih preparata. Nadležni ministar propadao je u depresivne agonije, toliko se smrknuo u duši da sam dolazio na krajnje netaktičnu ideju da ga osobno vodim u lječilište na četvrtome katu hotela Sheraton. Glavni državni odvjetnik Velner ispunjavao je postavljena zaduženja i čekao. Što će se. Dalje. Narediti. Dobromilovitosavljević je distribuirao žbire u najudaljenije, mahovinom obrasle budžake domovine, ne preskačući sela i pasivne krajeve, k tome je umjesto četvrtine dao prislušivati trećinu stanovništva, maksimum koji su dopuštali tehnološki i ljudski resursi. Kašpar mu je najozbiljnije predložio da pokuša pučanstvo nadzirati u šihtama – svakoga dana nova trećina – kako bi svaki državljanin potpao pod mjere kontrole, a sustav se zaštitio od moguće pogreške kod selektiranja, na što je Dobromilovitosavljević prezirno zakolutao očima i krenuo se nogama obračunavati s aparatom za kavu njegove visine (dva metra i nešto), još jednim dijelom tima koji nije opravdao očekivanja. Mašina je strugala u mjestu. Ništa. Nula.

51

Remikantologajskog navodim prezimenom radi objektivnosti ovog izvještaja, makar se poznajemo od djetinjstva; zajedno smo išli u osnovnu i srednju školu, povezali se tada krvnim bratstvom (tri centimetra dugačke brazgotine na podlakticama, načinjene švicarskim nožem), kasnije nikada nismo na duže vrijeme gubili kontakt, naposljetku je život režirao stvari tako da zarađujemo dohotke u okrilju iste institucije. Imajući u vidu narav događaja o kojima referiram, skoro je nedolično skretati pažnju na sentimentalnu prirodu uspomena što ih dijelim s njim, mogu tek navesti da one imaju okus palačinki sa sirupom od bazge, specijaliteta iz uvijek tople kuhinje Remikantologajskijeve majke.

Stoga šturo: inteligentno lice, blago nakošene oči, zelenkastosive, osmijeh s dodatkom neodređene ironije, elegantan ožiljak u obliku slova L na vratu ispod desnog uha, poput tetovaže u boji puti; opasnost koja zrači iz Remikantologajskog proizlazi upravo odatle što nema trokrilnu staturu, volumenom bi se mogao izdati

za knjigovođu ili trgovca antikvitetima, dugački i njegovani prsti prije bi trebali pripadati štimeru klavira nego nekome tko živi od sposobnosti da ozlijedi; s nepunih sedamnaest je ocu, bivšem mužu svoje majke, slomio obje ruke kao table čokolade kada se ovaj u polupijanome stanju nepozvan pojavio na vratima i počeo sipati uvrede; pošto je ranjeni posegnuo za sudskom zaštitom, dva dana poslije suđenja, na kojem je maloljetnik proglašen nevinim uz obrazloženje da je “postupao u nužnoj obrani”, dočekao je oca pred ulazom u njegov omiljeni ugostiteljski objekt, te mu polomio vilice i četiri rebra, bez pravnih konzekvenci; par godina proveo je u kampovima za vojnu obuku diljem svijeta, sudjelovao u brutalnim egzotičnim ratovima kao pripadnik plaćeničkih trupa, iako je prije toga s iznadprosječnim uspjehom studirao strojarstvo; podređeni u službi osiguranja, koju je ustrojio na najvišem profesionalnom nivou, iskazivali su mu bespogovornu poslušnost, svjesni da postoji samo jedna stvar koju poznaju bolje od svog zapovjednika: Remikantonalogajski je, naime, zahvaljujući kombinaciji gena i drila, svakom česticom svoje pojave pokazivao da ne zna što je strah... U općem metežu pod krovnom konstrukcijom Republike Hrvatske barem je sudbina premijera bila u pouzdanim rukama.

52 Iz razjapljenih čeljusti medijske beštije još su se cijedili masni potoci od konzumacije Hudozimnjakova nečuvanog zločina, okrutnog smaknuća J. I. Todorića (naslovnice su oglašavale serijale o usponu i padu mafijaškog bosa, insajderske izvještaje o prilikama unutar ožalošćene obitelji, reportaže s državnički aranžiranog pogreba gdje se okupila kompletna poslovna i politička krema zemlje /jedan je tjednik, grafički inovativno, objavio duplericu s divovskom fotografijom na kojoj su uz pomoć crvenih strelica označena imena i pripadajuće funkcije tronutih nazočnika/), a već smo je hranili kriminalnim uzrocima suicidalnog čina ministra Jakopca, dobacivali smo slasne korupcijske priče iz okružja Agora banke, tople priloge u vidu identiteta i iznosa provizija pojedinih aktera, zdjele pune nečasnih gospodarskih spona, protuzakonitih postupaka, osnovanih sumnji u malverzacije širih razmjera, pa za desert šlagom i šumskim voćem nadjeveni faksimil oprostajnog pisma (ni preminuli ga ne bi efektivnije sročio), uvijek s napomenom da neumorni djelatnici policije bez milosti i protekcije rade svoj posao, na dobrobit hrvatskoga naroda i uz punu potporu državnoga vrha.

Uz tri pomoćnice i jednoga potrčka predao sam se stvaralaštvu do te mjere da sam izgubio pojam o vremenu, ne osjećajući klonulost, jer je valjalo stremiti perfekciji: držati gladne mušterije na otvorenoj vezi, deklamirati sadržaj ponude, nadgledati kuhinju, dodavati jelima začinsko bilje. Čak sam, zahvaćen kreativnim bunilom, posudio Garčeve manire i u brzom hodu dijelio pouke mladim

snagama. “Kakva god bila društvena previranja treba ih znati prilagoditi dramaturgiji trača”, baljezgao sam. “Što značajnije previranje, to sočniji trač. Pišite, djeco!”

Glavni državni odvjetnik Velner suvereno je rukovodio tempom uhićenja. Na desnome uhu držao je slušalicu fiksnog telefona, odakle je dobivao nedvosmislene direktive, a na lijevome mobitel u koji je s vremenskim odmakom kraćim od sekunde nižem osoblju nalagao sve što mu je pristizalo s desne strane. Mogao je zvučnik telefona jednostavno prisloniti uz mikrofon mobitela, no glavni državni odvjetnik Velner bio je zadnji koji bi ugrozio svoju sistemsku ulogu. Pravna država je blistala. Koliko god s jedne strane (lijeve? desne?) nije imala ni najmaglovitiju predstavu o porijeklu i počiniteljima serije strašnih zločina, toliko je s druge strane (desne? lijeve?) bio vidljiviji njen uspjeh u njihovom rješavanju.

Ni sam ne znam kako sam s Remikantonalogajskim završio u birtiji pored autobusnog kolodvora, bit će da smo, usred nevezane diskusije, nasumično parkirali automobil u želji da okončamo dan zasluženom dozom alkohola. Vonj je bio bezmalo neizdrživ, s aromama muškog znoja, nečega kiselog i preprženog ulja, škrta rasvjeta mjestimično se odbijala o krzave keramičke pločice na podu, prošarane tragovima blatnih đonova. Uzeli smo po pelinkovac i sjeli za stol u uglu. Na televizoru iznad šanka, čiji je ekran imao blijedosmeđi premaz nastao savezničkim djelovanjem vlage i duhanskoga dima, vrtjele su se zadnje večernje vijesti. Izbezumljeni pogled debeljuškastoga direktora Agora banke dok ga s liscama na rukama izvlače iz trbuha ulaštenog policijskog kombija; podbuhlo, tamno, zlovoljno lice konobarice koja prljavom krpom trlja unutrašnji rub čaše, a iz jedne joj nosnice proviruje grančica sasušene sline; postrojeni u koloni, viši bankovni menadžeri i uspješni poduzetnici, ukupno njih osam, dlanovima pokušavaju pokriti glave dok ih roboti s modrim beretkama drže za nadlaktice i uguravaju u zgradu Okružnog državnog odvjetništva; tri neizbrijane spodobе za stolom uz prozor, sa zidarskim bakandžama na nogama, nagnute nad veću količinu pivskih boca i pedalj visoki stožac opušaka u pepeljari; gavrani u balon mantilima istoga kroja, poznati i pod nazivom advokati, šetaju gelom zalizane frizure pred kamerom, sliježu ramenima i kunu se u nevinost svojih klijenata; elipsasta rupa na čarapi ocvale prostitutke, oslonjene s oba lakta o šank, odjevene u ekstremno kratku kožnu suknju i jaknu s okovratnikom od lažnog perja; moja faca na ekranu, fotogenična, sugestivna, multidisciplinarna, dok upućujem naciju u osnove zahuktaloga istražnog postupka i diktiram inicijale bezočno obogaćenih prijestupnika čija sam puna imena prethodno dostavio novinarima; prst debeli lanac na vratu tipa bez dva prednja zuba koji sjedi na klimavoj barskoj stolici i trpa u usta impozantne komade bureka sa sirom; ministar unutrašnjih

poslova pred buketom mikrofona, staložen, prijemčiv, vodootporan, sažima pobijedu pravne države u dvije prostoproširene rečenice što ih je učio napamet cijelo prijepodne; uskličnik unutar izvrnutog trokuta u uglu našeg stola, urezan oštrim predmetom, nožem ili vrhom ključa, ne veći od otiska palca.

Prema skromnome mišljenju Borisa Viktoroviča, ministar održivog razvoja Kristijan Jakopec *jeste* počinio samoubojstvo iako je prljavi dio posla obavila stručno osposobljena osoba.

54 Zvijer je tu opservaciju iznijela trljajući se leđima po hrapavome naslonu kauča, sa sve četiri noge u zraku, dok joj je izvijena metalna lampa koju koristim za čitanje ugodno zagrijavala prostor među preponama. U prvi mah mi se učinilo da se mangup sa mnom šegači, a zatim da je tek dobrohotan i vodi računa o mojim profesionalnim aspiracijama, jer bi se u slučaju da je njegov uvid ispravan, uz par zaturenih detalja, službena i stvarna verzija događaja podudarile. Svijet je danas ionako uređen tako da su ljudi nesamostalni do gadljivosti, šutke je dodao B.V.S.; ako im je život bez široke mreže uslužnih djelatnosti postao nezamisliv, nije li razumno pretpostaviti da sličan odnos njeguju i prema smrti? Gardom me podsjetio na prerano preminuloga znanca (čiji identitet ne želim otkrivati) koji mi je jednom davno – dok smo bez daha na ekranu promatrali stravičnu preobrazbu dvaju moćnih američkih nebodera u prah i pepeo – hladno kazao kako se na snimkama savršeno precizno vidi da se grdosije, ne mareći za pučanstvo zatečeno u njima, urušavaju same od sebe, bez obzira na poticaj manijaka u putničkim letjelicama što su se koji minut ranije zanosno zabili u gornje katove. “Logika rasta je logika suicida”, rekao je. “Ova dvojica se ubiše od prežderavanja.”

Što ako je beštija ugrijanog međunožja u pravu? Što ako je suprug gospođe Danijele Jakopec, pasionirani kolekcionar ožiljaka na leđima i debelome mesu, oduzeo sebi život a da to nije ni znao? U toj je konstrukciji potajno želio svoju smrt i vrijedno na njoj radio, nemajući ni snage ni svijesti za završni udarac, pa je onaj koji mu je ugurao cijev pištolja u usta puki izvršilac tuđe volje, ne božje, bože sačuvaj, nego onoga koji odlazi bogu na istinu. A onda i postrojba kojoj pripada samo nadzire stanje na terenu i brine o tome da se poštuje protokol nakon što su nositelji moći objavili rat samima sebi.

Ipak sam odlučio ugaziti lampu i trgnuti Borisa Viktoroviča iz nadraženog stanja: Jesi li onda i ti, nevoljniče, vlastitom voljom završio pod kotačima onoga skota? Pridigao je glavu i s indignacijom frknuo, želeći naglasiti kako – usprkos tvornim namjerama svinje za upravljačem jurišajućeg vozila – ni u kojem slučaju nije mrtav, a to će reći niti pogodan za slaboumne usporedbe. No samo ti

frkći, dragi moj, da je meni život spasio stručnjak za odnose s javnošću, bogme bih dobro razmislio jesam li uopće živ.

Da nepoznanice rastu kao biljke bio bi to raskošan botanički vrt. Probijaš se zelenim perivojem i pogled ti šara po ekscentričnim primjercima flore što se izvijaju u formama lišćem obraslih pitanja. U redu, prije je to mogla biti džungla što se širila svuda uokolo, a u njenom središtu baulja Odjel analitike Ministarstva unutrašnjih poslova, skupina nadobudnih bezveznjaka u paradnim radnim pozama, sa zavrnutim rukavima košulja, opskrbljena s raznih strana napabirčenim teorijskim gradivom o militantima, ekstremistima, tajnim i javnim revolucionarnim družbama, nedostajao je još jedino bivši savjetnik za nacionalnu sigurnost prof. dr. Mareković da izgubljena ekspedicija stekne i odgovarajućeg vođu. Bili su u stanju tek tupo zuriti u gustiš i kačiti etikete na novo i novo raslinje.

Tko su oni?

Gdje se kriju?

Koliko ih ima?

Kako su organizirani?

Gdje im je centrala?

Ima li centrale?

Zašto uskličnik?

Zašto ne uskličnik?

Koji im je konačni cilj?

Ima li konačnoga cilja?

Tko ih uvježbava (budući da su umorstva obavljena zanatski besprije-

korno)?

Imaju li kampove za obuku?

Gdje su kampovi za obuku?

Zašto se ne oglašavaju?

Zbog čega likovi s vunanim maskama na glavama ne iskaču preko *face-
booka* i *twittera* gordo preuzimajući odgovornost?

Je li Hrvatska središte nasilničkih aktivnosti?

Ili je Hrvatska, kao i u svemu ostalom, derutna periferija, predziđe civilizacije, odakle će se nasilje preletiti u zasad nepoznati centar?

Kakvi su im sljedeći potezi?

Hoće li širiti asortiman terorističkih djela?

WHO THE FUCK IS NEXT?

Ravnatelj policije Kašpar, obilno nakljukan vitaminskim preparatima,

iznio je u trenutku lucidnosti (ili zadnjeg stadija očaja) iznenađujuću zamisao da se možda radi o jednome počinitelju.

“Kako jednome?” uznemirio se ministar unutrašnjih poslova, botaničari iz Odjela analitike u hipu su isukali vratove poput jata uznemirenih nojeva, žmirkajući očicama jednako bistro.

“Zamislimo manijakalnog ubojicu”, rekao je Kašpar. “Psihopatu. Ozbiljno poremećenog bolesnika. Uz to hladnokrvnog i sposobnog, koji ubija iz samo njemu poznatih razloga. Bira žrtve strogo određenog profila i za sobom ostavlja prepoznatljiviji trag. Po meni to drži vodu. Tipično ponašanje serijskoga zločinca.”

“A limuzine?” upitao je ministar unutrašnjih poslova. “Zapaljene su u isto vrijeme u tri različita grada. I svugdje su pronađeni uskličnici.”

“Možda mu se svidio znak, čisto estetski, pa ga je preuzeo”, rekao je Kašpar. “I sad sije smrt s kopiranim brendom. Kao što nema obzira prema životima žrtava, tako je bezobziran i prema autorskim pravima. Bilo je masovnih ubojica što su iza svojih nedjela ostavljali krvlju iscertani križ, a nisu ga izmislili.”

“Kako mu se znak mogao svidjeti ako smo učinili sve da ostane nepoznat?” nastavio je ministar.

56 “Ne možemo biti posve sigurni u aparat”, uzvratilo je Kašpar. “U istragu smo uključili najpouzdanije ljude, no rizik od curenja podataka uvijek postoji. Osim toga, možda je i sam sudjelovao u paljevinama.”

“Taj tvoj manijak?” pitao je ministar.

“Da”, rekao je Kašpar. “Možda je bio član grupe koja je organizirano palila luksuzna vozila. To ga je uzbudilo, nešto mu je kvrcnulo u glavi, odlučio je otići korak dalje i sad ubija vlasnike.”

“Ako je to tako”, unio se Kašparu u lice ministar unutrašnjih poslova, “gdje je razlika?”

Dupke puni Cubana bar, ne uzimajući u obzir dizajn, sličio je željezničkom kolo-dvoru, samo što ga nisu napučili pohabani putnici nego bolji komadi gradskoga ži-vlja, s pomno opuštenim svilenim kravatama i dubokim dekolteima tu su se osjećali udobno kao u mrjestilištu. Vani je lila nepodnošljiva kiša, gromovi su udarali, svetac zaštitnik cijedio je golemi mokri ručnik nad prijestolnicom, bujice su niz ploč-nike nosile brda metropolskog gliba i zgnječene ambalaže, pa je izolacija godila još više. Biznismeni, novinari, PR-agenti, viši državni činovnici, trgovci nekretnina-ma, burzovni mešetari, lica koja su mi mahom bila dobro poznata, klonirani čla-novi kluba u klasnom usponu. Mjesto je, uz nekoliko sličnih, postalo *in* od trenutka kada je takozvana tranzicija privedena kraju, bez službene obavijesti, to jest kad je

u Republici Hrvatskoj konačno dovršena preobrazba bandita u bankare. U daljini sam ugledao Svraku kako se probija između tjelesa s kriglom piva prislonjenom uz kokošja prsa, migoljio je spretno kao crv u gnjiloj trešnji. Nakratko se ukazao čak i gospodin Freiermann u pratnji dvojice tjelesnih čuvara, poslovično lebdeći iznad parketa od skupocjenog bambusa, no otišao je poslije petnaestak minuta, jedva li-
znuvši martini serviran u visokoj čaši sa šećernim obrubom i maslinom što se unu-
tra koprčala, nalik ljudskom oku u formalinu. U jednome uglu zavalio se Bizjak, šef uprave Bonus osiguranja, blažena izraza lica, u društvu plavuše u pripijenoj lila haljini s tankim naramenicama, a ova je sjedila tako neprirodno nakrivljena da je bilo gotovo sigurno kako rukom ispod stola istražuje nabore oko Bizjakova šlica.

“A što ako je sve obratno?” dobacio sam Garcu, dok smo zaposjedali uobičajenu lokaciju uz šank, dovoljno dugačak i izvijen da posluži kao atletska staza. “Što ako oni zapravo ne žele da se za njih čuje?”

“Svatko želi da se za njega čuje”, rekao je Garac. “Nitko ne želi biti nitko.”

Znalčki je promučkao koktel na bazi votke i dodao:

“A ako si jebeni fanatik, ako imaš političku misiju i militantne namjere, onda pogotovo.”

“Ipak, pretpostavimo da hoće biti isključivo efikasni, da se ne pale na marketing”, rekao sam. “Moguće je da igraju ozbiljno, u određenom smislu ozbiljnije od nas. Uzdaju se u to da su djela najbolja propaganda.”

“Takvo što ne postoji”, rekao je Garac. “Aktivnosti bez promidžbe gube svojstva djelovanja. To ti je kanon.”

“Možda ih podecjenjujemo, Garac”, rekao sam.

“Prije će biti da ih ti precjenjuješ”, rekao je. “A ja, vidiš, usprkos stravi koju žele izazvati, mislim da su to patetični luzeri. Podbacuju u svakom pogledu. Htjeli su privući pažnju, dobili su kurac.”

Garac je usrkao ostatak koktela skupa s dobrim zalogajom tucanoga leda, pa je onda taj led, kratko ga posisavši, ispljunuo nazad u čašu. Bio je polemički žustar, kao i uvijek kad ga se takne u taštinu.

“Druga je stvar što ih ona nesposobna policijska bagaža ne uspijeva otkriti i pohvatati”, rekao je. “Ali na planu učinaka ih nadigravamo. U to možeš biti siguran.”

“Zavisí što računaš pod učinkom”, rekao sam. “Pogledaš li stvari s neke druge strane, njihov učinak može biti dvostruk.”

“Kako to misliš?” pitao je.

“Na primjer, oni ucemkaju Todorića”, rekao sam, “a onda naši, da saniraju štetu, organiziraju likvidaciju dilera kokaina, zatvaraju šefa mafije, uni-

štavaju kriminalnu ćeliju. Ili, oni napucaju ministra Jakopca, a mi tim povodom hapsimo direktore banke i ugledan poslovni svijet, razbijamo koruptivni lanac. Kad razmisliš, to sličići na udruženo djelovanje. Nema nikakvih nesuglasica. Savršena orkestracija. Iz njihove perspektive, zločini su itekako produktivni. Mnogo više nego da sjedimo skrštenih ruku. Ispada da koriste vlast kao svoju logistiku.”

Garac me gledao cerekajući se. Veselo je vrtio glavom, mahnuo albino konobaru u kariranoj pregači da nam doturi novu rundu. Oči su mu se caklile od zdravlja.

“Znači, vlast mu dođe nešto kao servisna služba terorističke organizacije?” naslađivao se. “Je li ta kretenska teorija proizašla iz čiste paranoje ili iz paranoje s votkom?”

“S votkom”, osmjehnuo sam se i podigao čašu.

“Kad smo kod fantastike”, rekao je Garac naglo se utišavši, “možeš li vjerovati da ona plava u uglu Bizjaku drka ispod stola?”

“Mogu”, rekao sam, i drugarski smo se kucnuli.

58 Kiša je već bila prestala kada sam izašao, sa stabala su se otužno cijedili zadnji ostaci potopa, blato i lokve posvuda, raskvašene, skoro kašaste fasade, puhalo je s istoka, jedan s crnom kapuljačom na glavi mokrio je po zadnjem kotaču *lexusa* parkiranoj preko puta, felge u boji vanilije, usklađene s karoserijom, praznio se sporo i s vidljivim užitkom, tip što je izašao poslije mene iz Cubana bara nosio je svijetlosivo *armani* odijelo, iza njega fufa koja je na beznadno visokim štiklama jedva održavala ravnotežu, odijelo je imalo to svojstvo da svjetluca pod utjecajem ulične rasvjete, bilo je dovoljno da tip uzvikne “hej, ti” i zaputi se malo bržim korakom, onaj s kapuljačom okrenuo se i raširio vilice u neku varijantu osmijeha, tip se naglo zaustavio na pola puta, no onda je onaj drugi krenuo prema njemu, odalamio ga je najprije nogom iz zaleta, zabivši mu kompletnu cokulu u stomak, tako da se tip u *armaniju* prelomio u struku uzaludno pokušavajući uhvatiti zrak, zatim ga je dokačio laktom po vratu i oborio na tlo, nisam uspio vidjeti odakle su se pojavila još trojica, svi s kapuljačama, valjda su istrčali iz smračene veže gdje vegetiraju u gustim nasadima poput pečurki, cipelarili su ga udruženim snagama kao vreću pijeska, fufa je bez glasa poskakivala na štiklama silujući gležnjeve, onda je panično odmaglila nazad u Cubana bar, tip na asfaltu se pod salvom udaraca oglašavao nečim što je sličilo njištanju, samo tiše, jedan se zatim prignuo i pljunuo mu u lice, drugi je raširio noge i krenuo pišati, opet kiša, zadigao sam kragnu sakoa, okrenuo glavu na drugu stranu i odšetao laganim koracima.

Boris Viktorovič pojeo je nešto gadno i napravio si takav nered u crijevima da sam, vrativši se kući usred noći, moka do gole kože, iznuren ambijentom unutar i izvan

Cubana bara, još morao skupljati sramne izlučevine što ih je divljakov odmetnuti probavni trakt katapultirao na više mjesta po stanu, a to sam činio klečeći s krpom u ruci, psujući na sav glas, dok se gospodin taktički povukao iza aparata za grijanje vode na kuhinjskoj radnoj plohi, navukao masku mučenika i drhturio poput izbjeglice koju su vlasti uhvatile u pokušaju da ilegalno prijeđe granicu. Napolju se ruše svjetovi, pukotine niču na sve strane, kisele kiše padaju, a ti sereš li ga sereš, Borise Viktoroviču! Bijedan si u svojoj samodovoljnosti! Banalan kao epilog dijareje! Nisi dostojan časnoga imena koje nosiš, družo Savinkov!

Pokazalo se da je Garac bio u pravu, a također i da Kašparova teorija ne drži vodu, jer je subotnje jutro donijelo neprijatno buđenje, šok iz oblasti primijenjene likovnosti: s prvim rumenim zrakama sunca na ostakljenom neboderu Hypo banke uz Slavonsku aveniju osvanuo je užasavajući simbol – uskličnik u trokutu čiji je vrh okrenut prema dolje – naslikan fosforescentnom žutozelenom bojom, i to takav da se prostirao u visini preko četiri i pol kata.

Pothvat je u toku noći morala izvesti skupina ljudi, opremljena konopcima, penjačkim vještinama, kantama s farbom, možda visećim korpama i tko zna kakvim drugim pomoćnim sredstvima. Trokut je bio mjestimično kvrgav, nejednake debljine bridova, s pomalo nezgrapnim spojem stranica na desnomo kutu, no sve u svemu pravilan, impresivan, moćan, ako se Slavonskom avenijom išlo prema istoku mogao se jasno razabrati s razdaljine od nekoliko kilometara. S gornjih etaža nakazne građevine drsko nam se kesio u lice.

Nije se pošteno ni razdanilo, a već se po zagasitomodrim staklenim ploham pentrala cijela alpinistička brigada regrutirana za potrebe sanitarne intervencije, najmanje trideset ljudi-pauka, spuštali su se konopcima, gužvali u tri viseće skele i junački trljajući uklanjali slikariju posebno pripremljenom kemijском otopinom, redarstvenici u civilu (također u skelama) njuškali su po ostakljenim zidovima tražeći otiske prstiju, sve je obavljeno u rekordnome roku, prije osam sati grozna je vertikalna zgradurina dovedena u prvobitno stanje. No bilo je kasno, naravno. Ranojutarnji znatiželjnici su se zaustavljali, ne hajući hoće li kasniti na posao, buljili su u grupama glumeći japanske turiste, škljocali mobilnim uređajima da ovjekovječe atrakciju, odnekud su izniknuli i pohotni fotoreporter. Perje je letjelo kroz prozore, a prozori su bili prilično visoko.

Nakon kratkoga radnog sastanka Garac se nije ustezao da me pakosno podbode (“Ne pale se na reklamu, je li?”), čak me mangupski munuo laktom u rebra, iako se vidjelo da mu nije ni do čega, te smo prionuli podizanju montažne brane pred bujicom,

više-manje izlišnome poslu. Kontaktirani su i Šjor Niki i gospodin Freiermann, premijer se potrudio osobno obaviti ljubazni jednominutni razgovor s ravnateljem javne televizije, započevši ga sa “slušaj me dobro”, ja sam za svaki slučaj nazvao direktoricu produkcije, oštrokondžu s četkastom frizuricom (gospođu Šraf), zamolvivši je za uslugu kojom bi se, uzgred budi rečeno, otklonile sve sumnje oko sramotne naplate sjedalica u debatnim emisijama, telefonskim smo putem različitim psihološkim pristupima obrađivali urednički kadar što se u Hrvatskoj zaista namnožio preko svake mjere, Dobromilovitosavljević je dobio popis portala koje bi iz preventivnih razloga bilo poželjno zasuti većom količinom virusa, po mogućnosti smrtonosnih.

60 Svedjedno je već u prijedpodnevnome programu na jednom od komercijalnih TV-kanala emitiran prilog o “bizarnoj provokaciji na neboderu Hypo banke”. Povrh toga su dokoni građani (uglavnom u toku radnoga vremena, otimajući poslodavcima kruh iz usta) razmjenjivali fotografije preko Mreže, s popratnim komentarima i nagađanjima, atrakcija se širila neumoljivom brzinom, jer je europska provincija u suštini crkavala od dosade i nedostatka važnosti. U takvim okolnostima vodeće medije ne možeš bez granica pritiskati, poniženje će lučiti kontraproduktivne efekte i prvom sljedećom prilikom bez krzmanja će ti zabiti nož u leđa; poznata je stvar da tu načela više ne stanuju, infantilno natjecanje s konkurencijom (makar to bila zamršena i kakofonična Mreža) važnije im je od javnoga interesa.

Forumi su pošteno zakuhali, kroz više nego imbecilne anonimne diskusije – žanr u kojem opscenost narodne mašte dolazi do punog izražaja – misteriozni devastatori nebodera postajali su bića šarolikih identiteta, od frustriranih političkih egzibicionista, preko samih zaposlenika Hypo banke kojima su prošloga mjeseca najavljeni otkazi, pa do zaigranih ljubitelja ekstremnih sportova. Anonimni građani u Republici Hrvatskoj obožavaju nepoznate počinitelje.

Nije bilo druge nego dignuti ruke od sizifovskog truda. Žrtvovati izloženi dekor, sačuvati jezovitu tajnu što se pod njim krije. Odrediti nove prioritete. Mimo svog običaja, Garac se pojavio u mojoj kancelariji negdje oko ručka (odmah sam poslao potrčka po jestivo i tople napitke), bez konkretnoga razloga, očito mu je trebao netko od povjerenja s kim će šutke podijeliti tjeskobu. Uzeo je pepeljaru, sjeo na drvenu oplatu radijatora ispod prozora, podigao rebraste zavjese od plastificiranog platna i zurio u neodređenu točku na nebu. Pušio je polako, kontemplativno, otpuhujući dim u uskome mlazu, kao da će njime odgurati tamne oblake što su se ponovo počeli skupljati. Za uključenim računalom, tek da utrošim vrijeme, sastavljao sam kratku lekciju iz gerilskoga marketinga da bih je pod odgovarajućim pseudonimom (“zviždač”) poslao kao prilog raspravama na najfrekventnijim forumima. Zna se da multinacionalne kompanije posežu za metodama

lažnih subverzija, zapravo najprljavijim trikovima, kako bi doprle do masa i oglasile svoje proizvode. Zna se također da je uskličnik u izvrsnom trokutu službeni logo novoga teleoperatera koji se već javio na natječaj za državnu koncesiju. Zna se isto tako da je početni kapital osiguran kreditima Hypo banke. O čemu mi pričamo? Kapitalizam je odvratan. Kapitalizam je proždrljiv. Kapitalizam ne bira sredstva da okupira bespomoćne duše potrošača. S određenom sjetom zamišljao sam interaktivnu pustoš u Garčevoj glavi. Uskličnik je izašao vani, a nije smio.

Dvije boce rashlađenoga bijelog vina metalna okusa i M.-ine bujne sise, te večeri (umišljam) oblije nego ikad prije, pokazale su se dostatnima da joj sve ispričam. Priznajem da me pogled na njeno herojsko poprsje redovito raspamećuje, ima tome već šest mjeseci, najčešće subotom, kada M.-in suprug sa skupinom pajdaša i nauljenom dvocijevkom odlazi u neku kolibu usred šume u Gorskom kotaru gdje naganjaju srne i veprove, nakratko realizirajući muškost, da bi poslije uz logorsku vatru i poneku mrtvu životinju lamentirali kako život ima smisla, nikada četvrtkom, kada M. u cjelodnevnom zanosu ključka svoju tjednu kolumnu za Jutarnji vjesnik, štivo natopljeno čežnjom za pravdom i neumjerenom brigom za opće dobro, puno strasti i prostodušnih emocija koje nalaze svoj izraz u tragikomičnome gomilanju interpunkcijskih znakova (obično uskličnika! nekad i trostrukih!!!).

61

Nisam joj, razumije se, ispričao baš sve, ustvari sam prešutio čitav niz popratnih radnji za koje sam držao da spadaju u domenu zanatske tajne, no osnovna matrica zbivanja bila je izložena u opuštenoj vinskoj i postorgazmičkoj atmosferi – od paljevina praćenih fosforescentnim biljgom, preko umjetnički izvedenog umorstva Veronica Luksicha, nemilosrdnih atentata na J. I. Todorica i ministra održivog razvoja Kristijana Jakopca, pa do golemoga jutarnjeg ukrasa na degutantnom neboderu Hypo banke, istoga kakav je u mikro izdanju pronađen na zatiljcima VIP mrtvaca.

Bio je neopisiv užitek promatrati preneraženost u M.-inu pogledu, senzualno spuštanje donje usne, blagu paniku u prstima dok je rukovala kopčom na leđima, vraćajući grudi u futrole, pošto je morala krenuti kući da petogodišnji sinčić ne doživi traumom ukoliko mu umjesto mame doručak pripremi anoreksična bejbisiterica. Na kraju sam joj, polupijan, napomenuo kako sve izrečeno mora ostati strogo među nama, no M. je takvu mogućnost nabusito odbila, to što je čula ni pod kakvim uvjetima ne smije ostati “strogo među nama”; nije li mi, uostalom, od početka dala do znanja da svoju profesionalnu etiku ne kani žrtvovati pred oltarom našega privremenog i besperspektivnog odnosa; budem li, zbog prirode svojeg posla, ikada osjetio želju saopćiti joj štogod “strogo među nama”, mogu to slobodno zadržati za sebe.

Još je, međutim, čarobniji bio izraz M.-ina lica sutradan prijepodne (zapravo istoga dana, jer je napustila moj stan u dva iza ponoći) kada smo se našli u polupraznom kafeu crno-bijeloga modernističkog interijera u blizini Ministarstva. Imao sam pune ruke posla, premda je bila nedjelja, i na njenu molbu udijelio joj manje od pola sata dragocjenog vremena. Naručio sam tortu sa sirom i bademima, njoj je podrhtavala žličica u ruci dok je miješala pretjerano kremasti *capuccino*. Glavni urednik Jutarnjeg vjesnika, kolerik na zlu glasu, liječeni alkoholičar s tenom u nijansama skrame na površini močvarnoga jezera (za kojeg M., dakako, nije znala da je već godinama na Dobromilovitosavljevićevu platnom spisku), odgodio je obiteljski izlet nakon što mu je ujutro telefonom u kratkim crtama isporučila ekskluzivno otkriće, sastao se s njom na klupi ispod rahitične lipe u Maksimirskom parku (navika iz službe) i u jednome je trenutku sirovo stisnuo za nadlakticu: ugleda li išta od toga svjetlo dana, ne samo u Jutarnjem vjesniku nego bilo gdje, može računati sa sigurnim otkazom i, šire uzevši, uništenom karijerom. Kao razlog je naveo prioritetni interes nacionalne sigurnosti, slobodna štampa ne može biti suprotstavljena stabilnoj (i prema tome slobodnoj) državi, postoje prilike kada institucije treba pustiti da bez ometanja obave svoj posao, a ako njemu ne vjeruje može to čuti i od gospodina Freiermanna, gospodin Freiermann je upućen u sve detalje i cijeli slučaj drži toliko važnim da će na njegov poziv ovoga trena dolebdjeti do Maksimirskog parka i održati joj predsmrtno slovo. M. je, srećom, zadržala dovoljno prisebnosti da, usprkos urednikovu prostačkom navaljivanju, ne oda izvor informacije.

62

Ista senzualno spuštena usna, veličanstveni par dojki sapet tirkiznom bluzom, uživao sam u mentalnoj malaksalosti koju je M. izdašno emitirala, kao i u slasnoj torti od sira. Vidjelo se da joj je ambicija usahnula, nabusitost također, a umjesto toga isplivao je fluidan, neodređeni strah, sablasno osjećanje koje ne bi umjela predočiti škrtim asortimanom interpunkcijskih znakova. Slavom ovjenčana novinarska etika pada u drugi plan kada prisustvuješ kuljanju historije.

Što je to što se događa? Neki vid rata? Revolucija? Ne znam, M., ne vjerujem da s revolucijama više itko računa. A ne slični ni na rat. Što se čini da to prestane? Ne znam, M., sve što bih rekao moralo bi biti "strogo među nama", pa je bolje da ne govorim. Misliš li da im je u glavama neka jasnija ideja? Ili samo divlja osveta? Ludilo? Ne znam, M., ne vjerujem u ludilo koje nije spontano. Razumnije je prihvatiti da postoje i oni koji strast za pravdom ne mogu utažiti kroz novinske kolumne. Ali kamo to onda vodi? Ne znam, M., nisam siguran da vodi ikamo određeno. Čemu nasilje koje nikamo ne vodi? A nije ludilo? Ne znam, M., možda ono ima svoj unutrašnji princip, a vanjske ga okolnosti samo opslužuju. Kakav unutrašnji princip? Ne znam, M., bojim se da općenito griješimo kada razmišljamo polazeći

od nekog čvrsto definiranog i brzo dohvatljivog cilja. Od čega da onda polazimo? Ne znam, M., možda je to poput seksa. Jebeš dok god ti se diže. Mogu li dobiti komadić torte? Ne znam jesi li zaslužila, M., vrlo je ukusna, a ti si bila vražje nestašna.

Garčeva genijalnost iskazala se u punome sjaju tokom večernjeg dnevnika javne televizije, u bloku informacija iz kulture, kada je studijska kamera zumirala mesnato lice Ricarda Demichellija, konceptualnog umjetnika, za tu prigodu odjevenog u bijeli laneni sako preko narančaste majice sa siluetom New Yorka na prsima, s tim da je gro pažnje privlačio oveći purpurnocrveni okvir naočala, težak zasigurno pola kilograma. Voditeljica nedefiniranog lica, nalik dizanome tijestu, ponosno je obznanila gledateljima da je čuveni hrvatski konceptualac autor jučerašnje provokacije na neboderu Hypo banke (na ekranu idu fotografije dekorirane građevine snimljene iz tri ugla), enigma je napokon razriješena, nagađanja mogu prestati, vandalsko djelo postaje vrijedna instalacija, umjetnik je zaradio prekršajnu prijavu zbog uništavanja imovine i remećenja javnoga reda i mira (umjetnik maše pred kamerom pečatiranim listom papira), ali preuzima odgovornost i spreman je snositi sankcije za čin u koji duboko vjeruje.

Ricardo Demichelli, pedesetogodišnjak rođen u blizini Donje Mlake, koji je umjetničko ime smislio za mladalačkog putovanja u Veneciju, godinama se kalio sličnim društveno angažiranim egzibicijama. Ostao je upamćen po “međugorskom performansu”, kada je na uzdignuti prst kamenoga kipa Gospe Koja Plače nataknuo ružičasti prezervativ, nakon čega su ga bogobojazni hodočasnici naganjali po obližnjem brdu letvama i kolcima, a na kraju ga i kamenovali, te je završio na dužem bolničkom oporavku. Jednom je na Trgu bana Jelačića, najvećem seoskom sajmištu u metropoli, sklopio montažni stol, postavio tanjur i, uz pomoć nekoliko litara vode koju je naginjao iz plastičnih boca, pojeo kompletan Ustav Republike Hrvatske, stranicu po stranicu, što je po njemu bio način da “ovakva država završi u zahodskoj školjci”.

No bio je lakom na novac i varljivu slavu: toga jutra pristao je za sedam tisuća eura potpisati umjetnički projekt koji nije izveo, tim lakše što bi ovaj mogao predstavljati krunu njegove karijere, uz čvrsto jamstvo da stvarni autori neće odnekud prokljati u javnost i denuncirati ga. Nije neka suma, slavodobitno se smješkao Garac, a k tome, logično, ide iz budžetskih sredstava namijenjenih kulturi. Voditeljica je cvrkutala operetnim sopranom.

“Što vas je potaknulo na ovaj konceptualni čin, gospodine Demichelli?”

“To je moj umjetnički protest protiv svijeta u kojem živimo. To je svijet nepravde i nejednakosti, korupcije i beznađa. Devedeset i devet posto ljudi ropski

radi i jedva preživljava da bi jedan posto privilegiranih zgrtali enormna bogatstva. Predatorski kapitalizam zatvorio nas je u logore, oduzeo nam pravo glasa, pretvorio u biomasu koja služi izrabljivanju i osiguravanju profita za ugojene multinacionalne gospodare. Takav svijet se mora promijeniti. A da bi se promijenio, treba se pobuniti. I evo, ja sam se pobunio.”

“Zašto ste izabrali baš zgradu banke?”

“Banke su središta zla. One su krvožilni sustav predatorskog kapitalizma. Već samo njihovo postojanje je zločin, kao što reče Brecht, a kamoli kad su u službi vladajućih centara moći.”

“Ovaj rad zahtijevao je planiranje i dosta pomagača. Možete li reći tko su vam bili suradnici?”

“Neka to ostane mala umjetnička tajna. Ja preuzimam rizik za svih.”

“Nije li pomalo ironično da i sami posjedujete račun otvoren u Hypo banci?”

“Ja? Kakav račun... Otkud vam taj podatak?”

“Imamo svoje izvore.”

“Eto, više ni bankarska tajna ne važi. To je to o čemu govorim. Svi smo pod stalnim nadzorom. Ovaj svijet treba promijeniti.”

64

Nije trebalo dvojiti odakle voditeljici inspiracija za završno pitanje. Prodorom u Garčev um, nakon divno režirane informativne emisije, vjerojatno bi se otkrio ekstatični vatromet, čudesna iluminacija koju proizvodi jureći roj misli potentnoga PR-mesije. Recimo: Čim se osjeti podrhtavanje tla i zadah društvenih promjena, stvari prelaze u ruke kulture i angažirane umjetnosti. Preko kulture revolucije sretno putuju u muzeje.

Rukovoditelj Vladine promidžbe, međutim, spadao je u tipove za koje svjetlo nikada nije na kraju, već na početku tunela. Pritom je i dugogodišnji boravak u okružju šjor Nikijeva obiteljskog gnjezdašca potencirao kod njega spomenički osjećaj superiornosti, onu vrstu uvjerenja kod kojeg strast ne proizlazi toliko iz želje za potvrđivanjem koliko iz svijesti o pripadničtvu, a usputni je cinizam samo sredstvo za odvlačenje pozornosti. Ako bi ga se dobro pritisljulo, vjerujem da bi svoj prezir prema čovjekolikome mnoštvu izvan posvećene skupine bio spreman dokazivati evolucijskim argumentima. Ne znam je li me briga za opće dobro ili sitna muška pakost poticala da s vremena na vrijeme pomišljam kako bi se na protivničkoj strani fronta mogao zateći netko jednako inteligentan, ali manje ohol, tko bi prema tome u svoje borbene planove uključio i suparnikovu nesumnjivu obdarenost, netko poput Borisa Viktoroviča, na primjer, čiji je desni brk šeretski zaigrao prije odjavne

himne večernjeg dnevnika (još dok je patuljasti meteorolog najavljavao nastavak mjestimičnih oborina) i rezonirao na sljedeći način:

“Ako nitko ne zna tko su gospoda teroristi, osim naravno samih terorista, tada, logično, i ovaj slikar može biti jedan od njih, kao i bilo tko drugi.”

“Koji slikar?” zbunio sam se.

“Pa ovaj... kako da ga nazovem... proizvođač umjetničkih događaja.”

“Demichelli?!” zgranuo sam se. “Insinuiráš da bi Ricardo Demichelli mogao biti jedan od atentatora?”

“Što da ne”, uzvratio je susjednim brkom.

“Šanse za to su jedan prema – koliko? – milijun?”

“Jednake kao kod svih ostalih. A osim toga, složili smo se da insinuiram.”

Prasnulo sam u smijeh i nalio si čašu čistoga džina, četvrtu zaredom, moram priznati, što je značilo da se bližio trenutak kada bi se zvjerka mogla upustiti u magični postupak hipnoze. Za svaki slučaj sam je lijevom rukom draškao po stomaku, da osiguram distancu.

“Što sve tebi pada na pamet, mrkli stvore... Ali neću ti odreći originalnost. Uzmemo li da se taj tvoj ‘slikar’, navođen uzvišenim ciljem, zaista latio smrtonosnog oružja, to bi bila zgodna kaša – em je nekažnjeno sudjelovao u užasnim nedjelima, em je dobio priliku preko javne televizije izložiti svoje užasne ideje, em je od vlasti za to dobio honorar, ne naročit, ali za njega sasvim pristojan. A najslabije je što je stvarni zločinac iskorišten za prikriivanje stvarnih zločinaca. To je ta koncepcija, je li, mudrijašu?”

“Otprilike”, zadovoljno je mljacnuo.

“Zar se onda ista uloga nije mogla namijeniti i Lubanji?”

“To je već teži slučaj.”

“Dobro, slažem se. Lubanjin životni stil nije naročita preporuka. A uz to je retardiran. Plus ima višak olova u organizmu. Dakle, ipak performer...”

“Pretpostavimo da je Garac pronašao Demichellija tako što je Demichelli pronašao Garca”, dodao je razigrani mačor. “To se lako radi. Kontraobavještajno. Pustiš o sebi takav glas da će te sigurno pronaći onaj kojeg tražiš.”

“I ekspert za javno mnijenje, poput ribe u mrežu, uleti u noćnu moru”, nadovezao sam se. “Da sve od sebe da do detalja krivotvori stvarnost, postigne vrhunski falsifikat, a onda mu iz središta iluzije koju je stvorio jezik isplazi najcrnji realizam.”

“Istina je samo drugi naziv za osvetu”, ponovno je mljacnuo.

“Prokleti zlobnič”, podigao sam visoko čašu džina. “Ali previdio si jedan detalj, mili moj.”

“Koji detalj?”

“Čovjek iz Donje Mlake ipak je pojeo Ustav Republike Hrvatske ne bi li se riješio opstipacije”, rekao sam. “Što dokazuje, kako god uzmeš, da je istinski umjetnik. A umjetnici su...”

“Eh, da”, uzdahnuo je Boris Viktorovič i podvio rep. “Umjetnici su pičke.”

66 Neodoljivi miris šljama, pomislio sam, dok su mi u predvorju koncertne dvorane “Vatroslav Lisinski”, gdje sam se neuspješno pokušao stopiti s jednim od pokrajnjih stupova, nosnice maltretirali raznovrsni nadražaji što su ih odašiljale napadno parfimirane gospođe poodmakle dobi i njihovi eminentni mužjaci, slično kozmetički obrađeni, čas naramak užegloga poljskog cvijeća, čas kombinacija citrona i lavande koja provocira na bljuvanje, svi u nabranim svećanim toaletama i tamnim odijelima, kvalitetno balzamirani, izloženi jedni drugima na degustaciju. Samo je ministru unutrašnjih poslova moglo pasti na pamet da se Dan policije obilježi večernjim nastupom simfonijskoga orkestra koji će, prikladno, izvesti koloplet popularnih opernih arija, uz ispomoć nekoliko cijenjenih pijevnih grla s domaće scene i publiku prvorazredna renomea. Pretpostavljam kako je tu svoje prste bila umiješala Danijela Jakopec, inače ordinarni snob (do toga da je i apartman broj 427 u hotelu Sheraton preko veze dala ukrasiti Berberovim platnom s profilom konjske glave), no tko se mogao nadati da će u međuvremenu metak nepoznata porijekla raznijeti nepca i veći dio mozga njezina supruga, te će zbog korote morati apstinirati od glazbene priredbe. Gospođa Suzy Todorčić izostanak je bez sumnje lakše podnijela, jer je u sličnim prigodama ulagala silan napor da ne zahrče usred izvedbe, a osim svega je riđokosi odvjjetnički vježbenik, naočiti mladac što ju je u ovim tegobnim danima tješio i pripremao za složenu ostavinsku raspravu, znao sasvim lijepo pjevušiti na uho, gol kao od majke rođen.

Pingvini s ovalnim pladnjevima klizili su preko crvenoga tepiha raznoseći čaše pjenušca i kanapee u pastelnim bojama. Glavni tajnik Stranke kršćanskog ujedinjenja Prosper Horvat ljubazno mi se naklonio iz pravca susjednoga stupa, pogledom je dobacivao izraze zahvalnosti, za razliku od blazirane supruge i njezine majke s punđom u obliku rodina gnijezda. Šjor Niki i gospodin Friermann ležerno su čavrljali kao dvije iskusne ulješure, puni uzajamnog poštovanja i pri-tajene žudnje da, pod drugim okolnostima, diskusiju nastave strojnicama. Prof. dr. Mareković nešto je žustro objašnjavao predsjedniku Ustavnoga suda i glavnome državnom odvjetniku Velneru, hvatajući ih svako malo za rukave, što je potonjeg izbezumljivalo, budući da je bio koncentriran na putanju pladnja sa zalogajčićima

od svježih škampa, upravo je razrađivao strategiju kako da njima neopaženo napuni džepove za slučaj da razuzdana filharmonija produži program. Hrvatski poslovni magovi, saborski zastupnici, ministri, članovi diplomatskog zbora i druga rentabilna čeljad skladno su se miješali s visokim redarstvenim kadrom u svečanim modrim odorama, silom se prilike uniformirao čak i Kašpar, potuljeno piljeći u vrhove cipela, s kolekcijom zlatne dugmadi na prednjici izgledao je poput klauna nakon neuspjele audicije. Garac je kod improviziranog šanka zavodio oveću skupinu novinara (M. odsutna), suveren kao i obično, okićen paunovim perjem. Petnaestak minuta prije početka glazbene masaže pojavio se premijer, praćen budnim očima Remikantologajskog, ovoga puta bez supruge koja je bila zauzeta neodgodivim obavezama (neslužbeno se doznaje da je imala bilateralni susret s pedikerkom). Ministar unutrašnjih poslova osobno mu je uručio čašu pjenušca, odmjereno komešanje, poremećaj u djelovanju magnetskoga polja, skupine tjelesa lagano plove u smjeru pristiglog dužnosnika, pčele se nagonski zbijaju uz maticu. A onda su se dvojica tapecirana vrata dvorane otvorila i rulja je nagrnula unutra, boreći se laktima i ručnim torbicama za što povoljnija mjesta, pošto su samo u prva dva reda sjedalice bile markirane imenima uzvanika.

Iskrao sam se već poslije pompozne zvučne uvertire, točnije čim je stotinu kilograma teška sopranistica u haljini sa srebrnim vezom otpustila nesnosan krik iz pluća (mislim da je kroz zavijanje spominjala Turke, sablje i ugroženi hrvatski narod, mada nisam siguran), te zbrisao prema toaletu, prostranom, mirisnom i decentno uređenom. Otvorio sam prozor i pripalio cigaretu, odlučan da ne napuštam tu oazu dok god traje operna tortura. Zidovi su blago vibrirali, grmljavina simfoničara mogla se još uvijek razabrati, više po taktu nego po melodiji, no ipak se, mnogo jasnije, kroz otvoreni prozor čuo isprekidani pjev kosova, jednoga sam uspio i vidjeti kako čeprka kljunom u podnožju nekog stabla sa sitnim tamnocrvenim listovima. Sjetio sam se kako ih je majka pokušavala hraniti mrvicama kruha u vrtu naše periferijske stračare, nastojeći doskočiti njihovoj plahosti, obično bez rezultata. Otac je kroz to vrijeme nedostojanstveno umirao u spavaćoj sobi napuklih zidova, gušio se i iskašljavao slapove rumene sluzi, otrovan dugogodišnjim udisanjem salonitne prašine.

Ne mogu biti siguran koliko je vremena prošlo – moguće i puni sat – prije nego su se vrata WC-a otvorila, zakoračio je najprije Remikantologajski, izvježbanim pogledom odmjerio stanje u prostoriji, nasmiješio se i klimnuo glavom kada me ugledao, da bi za njim poput furije ujurio premijer, gonjen peckavom iritacijom upaljena mjehura, te je umireni šef osiguranja izašao, opet uz smiješak,

zatvorio za sobom vrata i ostao na straži s vanjske strane. Srećom je prvi čovjek Vlade bio nikotinski ovisnik, pa nisam morao glumiti dobro odnjevovana građanina panično gaseći cigaretu. Bio je vedar u licu, valjda zbog privremenog bijega od strašne decibelske agresije u tihu sanitarnu idilu, a k tome nije mogao znati da će te noći četiri pažljivo odabrane gradske građevine, jedna grozomornija od druge, biti oslikane uskličnim simbolima divovskih formata, što bi mu zacijelo unaprijed pokvarilo raspoloženje. Blagonaklono mi je namignuo i požurio olakšati bešiku, dok je lijevom rukom u džepu već napipavao kutiju *marlboro*a i upaljač.

Minutu kasnije promatrao sam njegovu krvavu glavu na žučkastim pločicama ispod pisoara. Izvadio sam pečatnjak iz unutrašnjeg džepa sakoa, utisnuo mu biljeg na stražnji dio vrata i krenuo prema otvorenom prozoru.